

MASTEROPPGAVE

Emnekode: MUS5015

Navn: Maren Lindsetmo Kvam

Rock og kjønn – En empirisk undersøkelse av musikalske preferanser

Rock and gender - An empirical study of musical
preferences

Dato: 15. november 2021

Totalt antall sider: 60

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	i
Sammendrag.....	iii
Abstract	iv
Forord.....	v
1. Innledning	1
Tema og problemstilling.....	2
2. Teori og tidligere forskning	4
2.1 Fremgangsmåte for forberedende teorisøk	4
2.2 Kjønn	5
2.3 Rockesjangeren: Avgrensning, utdypning & rammesetting	6
2.3.1 Rock: en mannsdominerende bransje.....	7
2.4 Musikalske preferanser.....	10
2.4.1 Hva betyr alder for musikalske preferanser?.....	11
2.4.2 Kontekstfaktorer som påvirker musikalske preferanser.....	12
2.4.3 Musikalske preferanser i lys av personlighet	14
2.4.4 Kjønnforskjeller i sammenheng med musikalske preferanser.....	15
3. Metode.....	17
3.1 Kvantitativ metode.....	18
3.2 Kvalitativ metode.....	19
3.3 Metodetriangulering og «mixed methods»	20
3.4 Utvalg av informanter.....	21
3.5 Struktur, innhold og gjennomføring av spørreundersøkelse.....	22
3.5.1 Kvantitativ analysemetode	23
3.6 Forberedelse og gjennomføring av intervjuer.....	24
3.6.1 Kvalitativ analysemetode	27
4. Resultat.....	29
4.1 Statistisk analyse av spørreundersøkelse	29
4.1.1 Kjønnfordeling i utvalget.....	29
4.1.2 Hvordan rangerer jenter rockesjangeren?.....	30
4.1.3 Hvordan rangerer gutter rockesjangeren i forhold til jenter?	30
4.1.4 Hvilken sjanger valgte elevene som favorittmusikk sjanger?	31
4.2 Kvalitativ analyse	32
4.2.1 Analyse av gruppeintervju.....	32

4.2.2 Analyse av dybdeintervju.....	35
5. Drøfting og konklusjon	38
5.1 Oppsummering av hovedfunnene i lys av teori	38
5.2 Metodologisk drøfting	42
5.3 Konklusjon av problemstilling	43
5.4 Veien videre.....	44
Litteraturliste	46
Vedlegg 1	49
Vedlegg 2	50
Vedlegg 3	53

Sammendrag

Har kjønn innflytelse på videregående elevers musikkpreferanser? Denne masteroppgaven undersøker norske VG3-elevers musikalske preferanser, med litteraturgjennomganger gjennomført av Greasley & Lamont (2016) og Fricke et al., (2019) som teoretisk grunnlag. Forskningsmetodene er av både kvalitativ og kvantitativ kvalitet (metodetriangulering/mixed methods). Forskningen inkluderer tilsammen 123 informanter fra spørreundersøkelsen og fem intervjudeltakere. Hensikten med masteroppgaven er å belyse rockesjangeren fra et kjønnsperspektiv og bidra til større forståelse for musikkpreferanser hos musikkinteresserte ungdommer. Mine funn viser at kjønn har innflytelse på musikalske preferanser, men oppgaven belyser også andre viktige faktorer som har påvirkningskraft på musikalske preferanser. Masteroppgaven har også et musikkpedagogisk bidrag med tanke på hvor mange forskjellige musikalske preferanser en pedagog møter på i skolesammenheng, spesielt på videregående skoler med musikk som studieretning. Oppgavens forslag til videre forskning innebærer at undersøkelser bør fokusere på menneskers rangering av musikkjangre.

Nøkkelord: Musikalske preferanser, kjønn, videregåendelever, VG3, rock, musikkpedagogikk

Abstract

How may gender related issues have an impact on high school students' musical preferences? This thesis seeks to investigate gender in the context of musical preferences of Norwegian high school students. The theoretical framework is based on the literature reviews conducted by Greasley & Lamont (2016) and Fricke et al. (2019). It has been imperative to invite the youth in question into a dialogue in order to address their own thoughts and ideas in search of answers. This study is a combination of qualitative and quantitative research methods, often referred to as mixed methods research, which employs a qualitative study of a total of 123 student answers from the standardized questionnaires. In addition I conducted two semi-structured interviews, one of a group of five student participants, and one of a single participant. The purpose of this study is to explore the rock genre from a gender perspective and to contribute to a better understanding of the musical preferences of youth interested in music. The findings in the study may be of particular interest to those who teach music in high school, as it reveals all the different preferences in music that might exist among the student body, especially in schools with music as a specialization. In the end, the findings do suggest that gender does have an impact on musical preferences but the thesis also touches on other factors that also have the potential to influence youth's tastes in music. The results may serve as inspiration for further research on the subject of young people's musical preferences, or as comparative material for research conducted at a later time.

Keywords: Musical preferences, gender, high school students, rock, music education

Forord

Denne oppgaven har blitt til ved hjelp av mange fine mennesker, og disse fortjener en stor takk. Først og fremst vil jeg takke alle videregående skoler som hjalp meg med å gjennomføre spørreundersøkelsen og bidro til at prosessen gikk smertefritt for seg. Uten den gode hjelpen hadde ikke oppgaven fått samme troverdighet. Tusen takk til alle informantene og kontaktpersonen min på samme videregående skole i forbindelse med intervjuene. Jeg setter stor pris på informasjonen dere har gitt meg. Hadde det blitt en oppgave uten dere? I tillegg må jeg takke kollokviegruppen min «kollokomotiv» for mental støtte og god hjelp. Denne prosessen har vært svært lærerik, inspirerende og til tider frustrerende. Derfor må jeg takke min samboer og barn for tålmodigheten.

Takk til Runa og Emma for god hjelp.

Til slutt må jeg takke min kunnskapsrike og fantastiske veileder Jens. Uten deg hadde det ikke gått.

1. Innledning

Helt siden jeg var et lite barn og sang i barnekor har interessen for musikk vokst. Som barn gikk jeg rundt å sang og fant på sanger idet jeg lekte med alt mulig. Tidlig på barneskolen fikk jeg mitt første playstationspill, singstar, og jeg kunne ikke legge det fra meg. Ikke lenge etterpå fikk jeg min første kassegitar og begynte på privat gitarundervisning. Gjennom denne undervisningen utviklet jeg en helt ny musikksmak. Min absolutt favorittlåt på den tiden var «Stairway To Heaven» av Led Zeppelin og derfor måtte jeg lære meg den på gitar. Dette skulle vise seg å være det beste av musikkens verden for min del. Det å lære mer om musikk og instrumenter var kjempestort og førte dermed til sangundervisning og pianoundervisning på kulturskolen. Så kom ungdomsårene og ungdomsskolen. Her var det ikke så mange som var like interessert i musikk som meg, men jeg ble venner med de som var det og vi dyrket vår lidenskap sammen. I tillegg var det veldig få jenter som spilte instrumenter og sang og samtidig likte Led Zeppelin eller noe i den sjangeren. Det fantes noen få jenter som spilte piano, men de var opptatt av å spille klassisk musikk og selv hadde ikke jeg funnet interessen for den sjangeren enda.

I løpet av ungdomsskolen var jeg en del av to veldig forskjellige grupper. Jeg kaller dem «musikerne» og «de populære». «De populære» på skolen brydde seg mye om hvordan andre mennesker oppfattet dem, mens «musikerne» brydde seg lite om det. Jeg gikk mye mellom disse vennegjengene og tenkte ofte over ting som; hvilken klesstil som dominerte, felles interesser innad i gruppene og ikke minst hvilken musikksmak som «kjennetegnet» gruppene. Ikke særlig overraskende var det å finne ut at «de populære» ikke likte rockesjangeren noe særlig, de var opptatt av å høre på musikk som alle de andre også likte, og det var popmusikk. Likevel klarte jeg å holde fast på min musikksmak, da skal det sies at jeg hørte på mye forskjellig, deriblant en del popmusikk, men den absolutte favoritten var fortsatt rockebandet Led Zeppelin. Jeg ser på meg selv som heldig som fikk oppleve det å gå mellom to så forskjellige grupper. Jeg har observert to forskjellige verdener og dette har nok ubevisst skapt en stor nysgjerrighet i meg. Da ungdomsskolen var over valgte jeg å fortsette med musikk da jeg ville utvikle meg selv musikalsk, og valget falt på musikklinja på Inderøy VGS hvor jeg konstant befant meg i gruppe med musikkinteresserte. Likevel ble det ikke så stor forskjell med tanke på gruppeinndeling i musikksmaker. Innad i musikklassen var det tre ulike grupper med tre forskjellige «hovedmusikksmaker». Det var «popgruppa», «rockegruppa» og «jazzgruppa». «Popgruppa» besto bare av jenter. «Rockegruppa» besto hovedsakelig av gutter i tillegg til tre jenter, det var i denne gruppa jeg befant meg. Til slutt hadde vi en liten gruppe med jazzinteresserte. Da jeg tok imot vitnemålet mitt fra Inderøy VGS var jeg klar for å fortsette med musikken og ta høyere musikkutdanning. Det var da jeg begynte mine år på HiNT som det het den gangen, som nå heter Nord Universitet. Etter to år på bachelorutdanning var jeg klar for å skrive bacheloroppgave der jeg ville forske på hvorfor det er flere gutter som liker rock enn jenter. Nettopp fordi det jeg observert på

ungdomsskolen ikke hadde endret seg i løpet av de fem siste årene. Selv om jeg befant meg rundt musikkinteresserte på høyskolen, var det fortsatt veldig få jenter som foretrakk rockesjangeren. Jeg endte opp med å skrive om mitt favorittband Led Zeppelin i stedet, men nå skal jeg endelig forske på det spørsmålet som har hjemsøkt meg de siste åtte årene; hvorfor er det så mange flere gutter som liker rock enn jenter?

Tema og problemstilling

Den erfaringen jeg har når det kommer til jenter og rockemusikk provoserer meg litt. Jeg synes at det er direkte merkelig at jeg har vært såpass alene om å ha rockemusikk som favorittsjanger selv om jeg har befunnet meg i et musikkmiljø store deler av livet mitt. Jeg er så nysgjerrig på om mine erfaringer stemmer overens med den nåværende gruppen med videregående elever som jeg skal forske på. I tillegg til mine observasjoner og erfaringer innenfor dette temaet er det en åpenbar meningstrend i mitt musikkmiljø og omgangskrets. Temaet for denne oppgaven lyder som følger;

«Musikalske preferanser hos musikkelever på VG3 i Trøndelag, med fokus på sjangeren rock»

Innenfor dette teamet har jeg utformet en problemstilling som ubevisst har fulgt meg i åtte år. Jeg vil finne ut;

«Har kjønnet innflytelse på videregående elevers musikkpreferanse?»

Med denne problemstillingen og mitt engasjement for temaet skal jeg i første omgang prøve å finne ut om hypotesen min stemmer overens med dagens videregående elever. Hvis dette er tilfelle, vil jeg finne ut hvorfor det eventuelt er sånn og finne konkrete grunner til det. Jeg har valgt å bruke både kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode for å finne relevant data for oppgaven. Jeg har utformet en spørreundersøkelse på tre spørsmål som henter inn kvantitative data om sjangerpreferanser hos musikkelever på VG3 i Trøndelag. I tillegg har jeg gjennomført intervjuer med en gruppe elever fra musikklinja på VG3. Denne gruppen består bare av jenter fordi det er jentenes meninger og synspunkt om rockemusikken jeg ønsker å belyse. Resultatene fra spørreundersøkelsen bruker jeg hovedsakelig som inngang til empiridelen av oppgaven.

Først i oppgaven kommer teorikapittelet der jeg beskriver eksisterende faglitteratur og forskningen innenfor feltet. Deretter viser jeg hvordan relevant teori kan belyse temaet i denne oppgaven. Her vil fokus også være på å forklare de ulike elementene i oppgavens problemstilling og beskrive ulike utfordringer relatert til faglitteraturen. Videre følger metodekapittelet, som inneholder en oversikt over de ulike forskningsmetodene som ble anvendt i datainnsamlingen. Her vil forskningsdesign og

fremgangsmåte begrunnes, før jeg presenterer analysemetodene i forbindelse med dataanalysen. Deretter vil neste kapittel omhandle dataanalysen hvor jeg presenterer resultatene. Til slutt, vil resultatene drøftes før en avsluttende konklusjon.

2. Teori og tidligere forskning

Å gjennomføre et litteratursøk på temaet «musikalske preferanser og kjønn», med fokus på den spesifikke gruppen «musikkelever på VG3» har bydd på både inspirasjon og frustrasjon. Frustrasjonen har i stor grad omhandlet manglende relevans for min problemstilling, mens inspirasjonen grunner i de virkelig gode oppgavene og artiklene innenfor dette forskningsfeltet. Denne erfaringen kan tyde på at det er et kunnskapshull i forskning på musikalske preferanser i Norge, hvilket er en ytterligere motivasjon og begrunnelse for viktigheten av å forske på dette temaet. Kapittelet vil begynne med å se på forskningsgjennomgangen.

2.1 Fremgangsmåte for forberedende teorisøk

Jeg begynte hele prosessen med å skrive ned de viktigste elementene i problemstillingen min i form av ord ned på et ark. Ifølge Krumsvik og Røkenes er dette en nyttig øvelse i starten av en slik prosess og kan bidra til å finne relevante søkeord (2016, s. 66). Disse ordene ble: «musikalske preferanser», «ungdommer», «rockemusikk» og «kjønnsforskjeller». Uten enkelte rammer rundt tematikken er det lett å drukne i antall treff når man begynner litteratursøket, derfor er det viktig å tenke over hvilke inkluderings- og ekskluderingskriterier man skal forholde seg til (Krumsvik & Røkenes, 2016, s. 68). Mine inkluderingskriterier ble: artiklene skal inneholde flere eller alle nøkkelord som samsvarer med mine søkestrenger, artiklene skal være fagfelleverderte og artiklene skal ikke være eldre enn 10-15 år. Mine ekskluderingskriterier ble derfor: artiklene har for få samsvarende nøkkelord med mine søkestrenger, artiklene er ikke fagfelleverderte og artiklene er utdatert. Deretter fortsatte jeg prosessen med å skrive ned synonymer for disse ordene og lagde meg en tabell der jeg skrev inn alle søkeordene jeg kunne bruke. Jeg lagde meg en søkestreng med mange synonymer til å begynne med, deretter var det bare for meg å filtrere for å finne de mest relevante og aktuelle artiklene. Den første databasen jeg utforsket var Oria. Jeg oppdaget der at størsteparten av funnene var på engelsk, derfor valgte jeg å oversette søkestrengen min til engelsk og finne nye, engelske synonym. Dermed ble søkestrengen slik: «musical preferences», «young adults», «music genre rock» og «gender differences». Ut ifra den nye søkestrengen fikk jeg mange treff og mange engelske synonymer. Derfor fortsatte jeg med de engelske søkeordene i databasen Eric og Scopus. Jeg hadde ikke forventet å få like mange treff i databasen Eric som i Oria ettersom Eric er en pedagogisk referansedatabase. I Oria startet jeg med mange funn og filtrerte meg ned til 194 funn, mens i databasen Eric endte jeg opp med bare 35 funn etter å ha filtrert basert på de forhåndssette kriteriene. Til slutt prøvde jeg med samme søkestreng i databasen Scopus. I likhet med Oria endte jeg opp med 194 funn, men i motsetning til Oria måtte jeg legge til flere synonymer for å komme meg opp i antall funn. Underveis i prosessen rapporterte jeg alt av endringer og resultater i tabellene jeg hadde forberedt til hver enkelt database (se vedlegg 2). Videre var det bare

for meg å begynne med bearbeidelsen av litteraturen. Jeg gikk gjennom alle funnene i alle tre databasene på samme måte; i første omgang var det nok for meg å lese titlene for å filtrere ut de mest relevante artiklene. I andre omgang leste jeg gjennom alle sammendragene til de utvalgte titlene og dermed filtrerte ut de beste artiklene for meg. Selv om jeg ordnet meg et inkluderings- og ekskluderingskriterier som gikk ut på at artiklene skulle være mellom 10-15 år gamle, endte jeg opp med noen kilder som var eldre enn kriteriet tilsa. Jeg vurderte disse kildene nøye før jeg bestemte meg for å inkludere de i oppgaven.

Som resultat av forskningsgjennomgangen min fant jeg mye tidligere forskning på ungdommer og unge voksne i forbindelse med musikkpreferanser. Forskingen tar ikke for seg caset av norske ungdommer, men vil likevel være interessant og relevant på grunn av alder og kjønn.

Videre i dette kapittelet vil jeg utdype de forskjellige elementene som er viktig i denne oppgaven. Søkeordene som utgjør grunnlaget for litteratursøket er brede konsepter, og noen av dem er nødvendig å utdype og forklare nærmere. Jeg kommer til å vise til tidligere forskning fra litteratursøket i de kommende underkapitlene. Jeg skal også sette rammer for de ulike elementene som er grunnlaget for masteroppgaven min.

2.2 Kjønn

Kjønn er en relevant faktor i forbindelse med musikalske preferanser, men hva ligger i ordet kjønn? I Norge bruker vi begrepet kjønn om både vårt biologiske kjønn og vårt sosiokulturelle kjønn mens i USA brukes begrepet «sex» om vårt biologiske kjønn og begrepet «gender» om vårt sosiokulturelle kjønn. Svenskene tok i bruk begrepene «kön» og «genus» på 1980-tallet, og er den dag i dag det eneste skandinaviske landet med et eget begrep for biologisk kjønn og sosiokulturelt kjønn (som er det begrepet norske kjønnsforskere bruker) (Lykke, 2009, s. 9, 11).

Jeg har valgt å inkludere Butlers syn, som tilsier at vi har to forskjellige kjønn, for å finne ut hva begrepet kjønn innebærer. Dette gjør jeg fordi hennes tenkning kan bidra til større forståelse for hvordan mennesker oppfører seg og dette kan ha en sammenheng med hvorfor mennesker har de musikalske preferansene de har.

I boken «Genusforskning» (2009) har svenske Nina Lykke også brukt Butlers tenkning som teoretisk grunnlag. Butler mener det kan være reduksjonistisk å avgrense vitenskapelige felt mot hverandre, for eksempel når objektet i kjønnsforskningen blir definert i kategorien sosialt kjønn, mens lesbiske- og gaystudiers objekt kategoriseres under definisjonen «sex»/«seksualitet». Det sosiale kjønn blir derfor plassert på den ene siden og sex/seksualitet på den andre, og begge sidene har et utelukkende forhold til hverandre. Dette resulterer i at ordet «sex» (som her vil bety både «biologisk kjønn» og

«seksualitet») ikke lenger er tvetydig (Lykke, 2009, s. 42). Videre forteller Lykke om Butlers kritikk mot det eksisterende diktaturet mellom «gender» og «sex», som Butler mener er uholdbart, og påpeker at biologisk kjønn og sosialt kjønn er diskursivt konstruerende i samspill med hverandre (Lykke, 2009, s. 42). Det Butler mener med diktatur i denne sammenhengen er at det biologiske kjønn har den største maktkonsentrasjonen innenfor forskningsfeltet.

Lykke trekker frem Butlers tenkning om performativitet som konstituering av kjønn. I et intervju forklarer Butler at det første man må forstå om performativ i denne sammenhengen er at identitet ikke blir skapt i et bestemt øyeblikk, men skapes igjen og igjen (Butler & Reddy, 2004, s. 116). Butler har hentet inspirasjon fra språkfilosofen John L. Austins talehandlingsteori, der performativt i denne sammenhengen er et handlingsbestemmende ord, altså et ord som utløser en handling når det uttales. På denne måten blir Butler knyttet til oppfatningen av at subjektet blir til gjennom språket (Lykke, 2009, s. 64).

Butler forklarer i et intervju hvordan mennesker blir tolket gjennom språket: «*We are interpreted by social means; the language we have for what is most intimately our own is already given to us from elsewhere*» (Butler & Reddy, 2004, s. 116). Hun antyder her at språket allerede har satt premissene for å beskrive hvem man er, hvilket ikke nødvendigvis vil gi en korrekt eller tilfredsstillende beskrivelse for mange menneskers oppfatning av seg selv. I tillegg mener Butler at det sosiale miljøet over tid vil skape «fakta» til den biologiske kroppen, ved at vi reagerer på og utvikler oss etter hva det sosiale miljøet forteller oss. Man kan oppsummere Butlers syn ved at hun mener vi er født inn i kjønnede, rasemessige og nasjonale normer. Disse normene holdes i live ved at mennesker handler i disse normene og utfører de (Butler & Reddy, 2004, s. 117, 118).

2.3 Rockesjangeren: Avgrensning, utdypning & rammesetting

Da jeg startet prosessen med denne masteroppgaven, hadde jeg et forutbestemt bilde av hvilken type rockemusikk jeg ville fokusere på, nemlig klassisk rock. En slik forutbestemt forståelse gjør det nødvendig for meg å forklare og utdype den forutbestemte rockesjangeren, for både leseren og deltakerne. I forbindelse med intervjuene jeg gjennomførte, forklarte jeg hvilken type rockemusikk jeg mente ved å ramse opp en liste med artister som befinner seg innenfor eller er sterkt inspirert av den klassiske rocken. I forbindelse med spørreskjemaundersøkelsen derimot, uttrykte jeg ikke noen form for avgrensning til rockesjangeren, dermed betyr det at sjangeren rock i den sammenhengen dekker hele begrepet. Ettersom den kvalitative datainnsamlingsmetoden utgjør hovedfokuset i oppgavens undersøkelser, fokuserte jeg ikke like mye på utformingen av spørreundersøkelsen gitt plass- og tidsbegrensninger

Rockesjangeren er utfordrende å beskrive på grunn av dens konstante utvikling og tilknytning til andre umusikalske elementer, som for eksempel livsstil, holdninger og meninger. Rock er en musikk sjanger

med mye historie og mange undersjangrer (Lorentzen, 2000, s. 21), men først og fremst er den underholdende med sin energi og dansbare rytme (Grossberg, 1984, s. 233). Grossberg påpeker også at rock'n'roll betyr ulike ting for ulike mennesker og i ulike kontekster (1984, s. 226). Lorentzen forklarer gjennom Negus (1996) at rockesjangeren kan deles inn i mange undersjangere og er dermed i en konstant dialog med andre stilarter og musikalske uttrykk (Lorentzen, 2000, s. 22).

Starten på rockens historie blir ofte forbundet med Elvis Presley (Lorentzen, 2000, s. 22).

Musikksjangeren rock oppstod i USA rundt 1950-tallet og spredte seg fort til resten av verden. Ved slutten av 1900-tallet hadde rockesjangeren blitt en global og dominerende populærmusikk.

Rockemusikken er rytmisk og melodiene spilles og synges med høy lydstyrke. Et rockeband består gjerne av tre til fem medlemmer og de vanligste instrumentene i et rockeband er elektrisk gitar, bass, trommer og vokalist (Ruud, 2021).

Meningen med rockesjangeren har sterk tilknytning til samfunnet og dets utvikling. Rock ble overlegen overfor den tidligere populærmusikken fordi den blomstret opp i en periode med utvidet og forsterket bevissthet rundt det sosiale, politiske og psykologiske, og dermed ble dette en periode som la til rette for en ny, hip og relevant populærmusikk. Sjangeren rock ble progressiv på grunn av dens forbindelse med motkultur. Musikken fungerte som en sosial kraft med kulturelle og politiske betydninger, den hadde et budskap som de unge menneskene ble bevisst på og enige i (Whiteley, 1992, s.1).

2.3.1 Rock: en mannsdominerende bransje

Som inngang til dette underkapittelet vil jeg understreke poenget i overskriften ved å referere til statistiske data som viser fordelingen på kjønn og instrument blant medlemmene i GramArt fra 2018 (Fashing, 2018). Tabellen viser tydelig at menn er den dominerende gruppen.

Tabell 1: GramArt 2018

2018	Bass	Annet	Blås	DJ	Data	Gitar	Låtskriver	Piano	Produsent	Stryker	Trommer	Vokal	Ukjent/div
Mann	241	32	26	6	25	574	111	170	38	18	202	298	687
%	95,3	86,5	74,3	100	96,2	92,9	71,6	88,1	88,4	58,1	97,1	49	81,7
Kvinne	12	5	9	0	1	44	44	23	5	13	6	310	154
%	4,7	13,5	25,7	0	3,8	7,1	28,4	11,9	11,6	41,9	2,9	51	18,3
Sum	253	37	35	6	26	618	155	193	43	31	208	608	841

Carina Borgström-Källén skriver i bokkapittelet «Musik och genus» at kvinner er underrepresentert som gruppe innenfor sjangrer som jazz og verdensmusikk, spesielt som instrumentalister . I tillegg

uttrykker kvinnelige sangere at de må kjempe for å bevise at de er kompetente. Källén trekker også frem temaet nervøsitet, der funnene viser at kvinner uttrykker nervøsitet mer enn menn. Dermed tolker hun dette som at «*uttryck för nervositet och frustration konstruerar svaghet vilket kan kopplas till gestaltning av en normativ femininitet*» (Källén, 2012, s. 28, 32, 35). Videre går hun inn på det personlige uttrykket knyttet til en gitt sjangerpraksis (f.eks. jazz) og stiller seg kritisk til dette uttrykket fra et likestillingsperspektiv, fordi spørsmålet om hvem som definerer hva personlig uttrykk er, ikke blir besvart. Källén mener at det finnes en risiko for at kvinner er forventet å uttrykke seg annerledes musikalsk fordi de skal representere femininitet i sitt personlige uttrykk. Kvinnelige studenter fra doktorgradsprosjektet hennes opplever å oppfattes som spesielle, eksklusive og skjøre, og uttrykker i tillegg at de av og til blir satt på en pidestall av mannlige musikere. Sangere ble beskrevet som skjøre og sårbare og disse beskrivelsene kan sees på som en måte å vise omtanke, men en negativ effekt kan være at sangeren blir satt litt utenfor. Källén tror at det å beskrive sangere som skjøre og sårbare har en sammenheng med at flertallet av sangere er kvinner (Källén, 2012, s. 36, 38).

I doktoravhandlingen «*Fra 'syngedame' til produsent*» presenterer Anne H. Lorentzen undersøkelser som omhandler begrepet «syngedame», der hovedsakelig norske, kvinnelige jazzsangere har uttalt seg om begrepets betydning. Blant annet ble det funnet ut at det å bli kategorisert som «syngedame» medfører tap av musikalsk kredibilitet og dermed utestengelse fra sjangerpraksiser som jazz. Grupper som risikerer dette er blant annet kvinnelige sangere som ikke improviserer og kvinnelige instrumentalister fordi det ligger forventninger om at kvinnelige musikere ikke skal være noe annet enn sangere (Lorentzen, 2009, s. 149–150).

Lorentzen sammenligner kildene sine og påpeker at alle har samme oppfatning om at begrepet «syngedame» er negativt ladet og det har blitt brukt helt siden 1968 der begrepet sto for første gang i en norsk artikkel (Lorentzen, 2009, s. 150). Videre forteller Lorentzen at begrepet kan, gjennom Svein Nestor, Vagleik Leira og Lucy Green knyttes opp til prostitusjon. Nestor mener Bokmålsordbokas definisjon av «syngedame»¹ ikke er en god definisjon, Hans definisjon av begrepet er «dame som synger populære sanger mot betaling» (Lorentzen, 2002, s. 150). I historisk forstand kan begrepet knyttes til «det å være en dame som synger på feil sted» (Lorentzen, 2009, s. 151). Et annet begrep som oppstå rundt samme tid som begrepet «syngedame» og kan knyttes direkte til rockebransjen er begrepet «groupie». Begrepet har ifølge Dagbladet i 1969 fått betydningen «de jenter som følger i pop-gruppenes kjølvann» og ifølge Leira (1982) «jenter som gjør alt for å komme i kontakt med pop-bandene». Nestor mener begrepene «syngedame» og «groupie» har en tett forbindelse og at dette kan være en forklaring på hvorfor «syngedame» har vært forbundet med manglende moral og musikalske ferdigheter. Begrepet «groupie» kan også knyttes til prostitusjon ved å forstå begrepet gjennom

---

¹ «Syngedame» = «dame som synger, særlig slagere» (Bokmålsordboka. Språkrådet og Universitet i Bergen, «syngedame»).

Nestors øyne, altså «at disse jentene (altså, «syngedamene») hadde fått syng oppdragene gjennom å ligge med ett eller flere av orkestermedlemmene» (Lorentzen, 2009, s. 152). Til og med jenter som jobber som representanter for et plateselskap blir sett på som «groupie» ifølge Helen Davies (Lorentzen, 2009, s. 152).

Lorentzen (2000, 2001, 2002) viser i forskningen at kvinner har vært, og er, i mindretall innenfor norsk pop og rock. Kvinnelige instrumentaliser innenfor rock lykkes ikke i like stor grad som sine mannlige kolleger (Stavrum, 2008, s. 63). Stavrum mener vi bør avkrefte kjønnsstereotypien «syngedame» ettersom vokalistrollen i pop og rock ikke lenger består primært av kvinner, da det finnes like mange mannlige «syngedamer». Likevel har mennene flere muligheter enn kvinnene og dominerer de typiske bandinstrumentene (Stavrum, 2008, s. 65)

« (...) the image of the paid female singer who puts body and voice on public display has inevitably been associated in practically all known societies with that of the sexual temptress or prostitute» (Green, 2009, s. 29).

Green skriver i boken sin «Music, Gender, Education» om de mange forskjellene som finnes i musikkbransjen mellom kvinner og menn, og påpeker at synet på kvinner har vært og delvis fortsatt er nedsettende. Gjennom historien har mennesket skapt et bilde som tilsier at forskjellige typer institusjonalisert fremføring involverer forskjellige kjønnsroller, der fremføring for den mannlige utøveren strider mot hans maskuline posisjon, mens det for den kvinnelige utøveren bekrefter hennes feminine posisjon (Green, 2009, s. 25–26). For eksempel, den mest normale kjønnsfordelingen innenfor fremførelse i Vesten er basert på det seksuelle, der kvinnen er artisten og mannen er tilskueren. De historiske forskjellene medfører at mannlige musikere og kvinnelige musikere ikke kan ha et symmetrisk forhold til publikummet sitt og i tillegg har dette påvirket tilgjengeligheten av vokal- og instrumentundervisning for gutter, sammenlignet med jenter, og slike holdninger finnes fortsatt blant gutter og jenter i skolen i dag (Green, 2009, s. 25).

Why is it that - like singing - some instruments have for centuries been welcomed by women, and have been seen as acceptable or even desirable feminine accomplishments, whereas - unlike singing - certain other instruments have at various times been shunned by women, frowned upon or even prohibited? (Green, 2009, s. 52)

Green uttrykker seg her feministisk og stiller spørsmål ved de historiske omstendighetene, som jeg mener er viktig for videre forskning å ta hensyn til, og forhåpentligvis kan vi etterhvert slutte å stille slike spørsmål.

2.4 Musikalske preferanser

Alle mennesker liker ulike ting, dette gjelder også innenfor musikk. Musikksmak er noe vi har for oss selv, kanskje deler vi til en viss grad samme musikksmak som andre, men likevel er vi alene om å ha vår egen musikksmak. Man kan sammenligne det med preferanser for mat. For eksempel; mange liker pizza, men innad i den gruppen er det noen som liker tunfisk, samtidig som en annen del av gruppen ikke liker tunfisk. På denne måten blir pizza deres fellesnevner, slik som rockemusikk er en fellesnevner for mange.

Formålet med dette underkapittelet er å forklare hva musikalske preferanser er ved å vise til eksisterende forskning. Jeg valgte å bruke begrepet preferanse i stedet for musikksmak fordi det meste av eksisterende forskning og litteratur innenfor dette feltet bruker det samme begrepet. I tillegg holder jeg med Hargreaves, North og Tarrant i det at musikksmak og musikalske preferanser kan defineres som to forskjellige begrep med to forskjellige meninger. Musikalske preferanser blir definert som "*a person's liking for one piece of music as compared with another at a given point in time*" og musikksmak reflekterer "*the overall patterning of an individual's preferences over longer time periods*" (Hargreaves et al. i Greasley & Lamont, 2016, s. 263).

Ettersom jeg har forsket på VG3-elever, føler jeg at begrepet preferanse er mest passende på grunn av elevenes alder. Disse elevene er 18 eller 19 år gamle og befinner seg i en utviklende fase i livet der musikksmaken ikke nødvendigvis er ferdig utviklet.

Jeg har hovedsakelig hentet litteratur om musikalske preferanser fra kapittelet «Musical Preferences» i boka «Handbook Of Music Psychology» og artikkelen «Measuring Musical Preferences From Listening Behavior». Disse to kildene har begge gjennomført en litteraturgjennomgang av feltet, dvs. systematisk samlet mange studier som omhandler musikalske preferanser, og derfor refererer jeg til den boken jeg har lest i, men forklarer likevel hvem som har gjennomført studiene jeg trekker fram. I de kommende underkapitlene skal jeg presentere hvilke elementer jeg mener er viktige å ta hensyn til når det kommer til forskning på musikalske preferanser og hvilken forskning som er gjort på dette. Jeg har valgt å trekke frem fem elementer som jeg skal utdype, disse er alder, oppvekst, stemning/formål, personlighet og selvfølgelig kjønn. Jeg har valgt å trekke frem disse elementene på grunn av mine personlige hypoteser om hvilke faktorer som er med og bestemmer hvordan musikalske preferanser blir til. Rock er en sjanger med mye historie og kan knyttes til samfunnsendringer på 1950-tallet, derfor er rockesjangeren ofte forbundet med det å ha en protesterende holdning til samfunnet og kan fungere som en identitetsrepresentasjon, derfor har jeg valgt å se litt nærmere på faktoren personlighet. Etter litteratursøk og lesing av teori har jeg funnet ut at det er mange forskjellige faktorer som spiller

inn. Funnene mine antyder også at det er flere faktorer som spiller inn, derfor valgte jeg å inkludere elementet stemning/formål i teoridelen av oppgaven min.

I følge Fricke et al. er det mange ulike faktorer som spiller inn når det forskes på musikalske preferanser der formålet er å finne ut hvorfor mennesker har de forskjellige preferansene. Da må man ta hensyn til mange underliggende elementer, som for eksempel alder, personlighet, kognisjon, verdier og testosteronnivå (Fricke et al., 2019, s. 2). Annen forskning gjort på feltet av Greasley og Lamont viser også at musikalske preferanser er påvirket av mange faktorer, som strekker seg fra kulturelle og sosiale sammenhenger til de mer konkrete faktorene som for eksempel alder, preferanse for musikalske egenskaper og bruken av musikk. Vanskeligheten med å fastslå den forholdsmessige påvirkningskraften av disse faktorene på musikkpreferanser, gjør det utfordrende å forske på dette feltet (Greasley & Lamont, 2016, s. 276).

Rentfrow (2012, s. 405) trekker frem resultater fra undersøkelser på ungdommer og studenter som viser at det er mange grunner til hvorfor unge mennesker hører på musikk. De vanligste grunnene til at ungdommer og studenter hører på musikk er for å få tiden til å gå, regulere følelser, knytte seg til jevnaldrende, skape en atmosfære, konsentrere seg, øke fysiologisk opphisselse og skildre et bilde av seg selv til andre.

2.4.1 Hva betyr alder for musikalske preferanser?

For å forstå de musikalske preferansene hos ulike mennesker er det helt grunnleggende å ta hensyn til alderen til disse personene. Forskning viser at unge og eldre mennesker har ulike preferanser på grunn av aldersrelaterte forskjeller.

I 2007 gjennomførte North og Hargreaves en stor undersøkelse med deltakere fra under 18 år til over 60 år, der de fant ut at de yngste deltakerne foretrakk sjangrer som hiphop, rap, DJ-basert musikk, «dance/house», R&B, indie og den daværende listepopen. De eldre deltakerne foretrakk klassisk, 60talls-pop, musikaler og opera (Greasley & Lamont, 2016, s.267). Fra en annen undersøkelse fra 2009 fant Schäfer og Sedlmeier ut at ungdommer prefererte helt andre sjangrer. I rangert orden var sjangrene rock, alternativ, klassisk, pop, rock'n'roll, jazz, punk, reggae, blues og ska de mest prefererte musikkjangrene blant disse ungdommene (Greasley & Lamont, 2016, s.264).

En studie gjennomført av Kafol et al. der de undersøkte universitetsstudenter, viser at studentenes høyest foretrukne sjangre er pop og rock, hvor pop viste seg å være den største favoritten av de to. Videre påpeker Kafol et al. at lignende studier av North og Hargreaves og Schäfer og Sedlmeier viser samme resultat, også lignende slovenske studier viser at pop og rock er favorittsjangre (Kafol et al., 2015).

Preferansene for en type musikk eller musikk generelt endrer/utvikler seg med alderen. Det viser seg at interessen av og engasjementet i musikk avtar med alderen (Greasley & Lamont, 2016, s. 267). I en omfattende studie gjennomført av Bonneville-Roussy et al. i 2013 undersøkte de hvilke forskjeller i preferanser som var aldersrelaterte. Denne studien besto av over 254.000 deltakere i alderen 12 til 65 år. Resultatene avslørte at preferanse for de «upretensjose» (pop, country, religious) og «sofistikerte» sjangrene (blues, jazz, bluegrass, folk, classical, gospel, opera) økte med alderen, og preferanse for de «myke» sjangrene (electronica/dance, new age, world) forble stabil med alderen og til slutt at preferanse for de «intense» (rock, punk, alternative, heavy metal) og «moderne» sjangrene (rap, soul/r&b, funk, reggae) gikk gradvis nedover med alderen. Det ble også avdekket andre interessante synspunkter. Intense sjangrer som rock og heavy metal er preget av høye og forvrengte lyder, og oppfattes som aggressiv, anspent og rebelsk. Disse type sjangrene ble høyere foretrukket hos ungdommer enn hos voksne, og dette hevdet Bonneville-Roussy et al. kunne forklares med at ungdommer tiltrekkes av musikk med opprørske elementer når de utvikler sin egen identitet og uavhengighet, i tillegg til at hørselen til den eldre gruppen har en aldersrelatert nedgang og dermed har redusert toleranse for høye og forvrengte lyder (Greasley & Lamont, 2016, s. 268).

I motsetning til at det finnes forskning som sier at preferanser kan endres på eller utvikles over tid, er det annen forskning som antyder at enkelte musikk sjangrer holder seg relativt stabile over en lengre periode. Delsing et al. designet i 2008 en langtidsundersøkelse for å forske på de musikalske preferansene til to grupper ungdommer i alderen 12-15 år og 16-19 år, over 1-3-års intervaller. Ut ifra denne studien kunne de fortelle at preferansene (i denne studien kategorisert som: rock, elite, urban og pop/dance) holdt seg stort sett stabile over tid. Det viste seg at den eldre gruppen var mer stabile etter den tre år lange perioden. I tillegg argumenterer flere studier for at preferanser allerede er ganske stabile tidlig i ungdomsårene og blir stadig mer stabile med årene (Greasley & Lamont, 2016, s. 267; Hargreaves et al., 2016). De argumenterer med en studie som viser at musikken man knytter seg til i ungdomstiden, ikke endrer seg. Det vil si at ny musikk må evalueres med tanke på hvorvidt den møter den «gamle» musikkens kriterier fra ungdomstiden (s. 309).

2.4.2 Kontekstfaktorer som påvirker musikalske preferanser

«It is a fundamental individual difference that influences how music will affect a person and provides a window into why people listen to music and the psychological needs that it fulfills.» (Fricke et al., 2019, s. 2)

For å prøve og forstå ungdommenes musikalske preferanser, må man ta hensyn til mange faktorer. Ut ifra mine egne erfaringer og observasjoner i forbindelse med temaet har jeg forstått at oppvekst er en av de grunnleggende faktorene som påvirker mye av ungdommenes preferanser. Dette kan bekreftes

av en rekke studier presentert i bokkapittelet «Musical Preferences» som har undersøkt hvilken innflytelse familie, jevnaldrende, partnere, endringer i sosiale miljøer og skiftende, sosiale roller har på musikalske preferanser. Basert på retrospektive rapporter fra voksne, påpekte Greasley (2008) at i barndommen ble man sterkt påvirket av andre og hørte på musikken som var i nærheten i stedet for å ta et bevisst valg selv. Den tidlige perioden av voksenlivet er en kritisk periode der preferansebredden viste seg å øke betydelig som et resultat av endringer i livssituasjoner, som for eksempel å starte på høyskole eller universitet. Greasley (2008) understreker at «*adolescents were greatly influenced by peers, and often listened to music they did not necessarily like to «fit in»*» (Greasley & Lamont, 2016, s. 268).

I tillegg er det presentert teorier i bokkapittelet «Musical Preferences» som omhandler kjennskap til musikk i forbindelse med preferanser. Disse inkluderer Zajoncs hypotese om eksponeringseffekten fra 1968, som tilsier at jo mer eksponering for en faktor, jo bedre blir det likt. Dette tror jeg har mye å si i forhold til hvilken musikk ungdommer liker å høre på. Hvis de er blitt eksponert for mye rockemusikk gjennom oppveksten, er det større sjanse for at disse ungdommene fortsetter og like rockemusikk senere i livet.

Kafol et al. (2015) viser til flere studier som sier at interessen for, og utviklingen av, musikalske aktiviteter og ferdigheter henger sammen med de tidlige eksponeringene et barn har for musikk i familien. Schäfer og Sedlmeier hevder at foreldrene spiller en viktig rolle når det er snakk om den musikalske utviklingen hos barn (Kafol et al., 2015). Videre presenterer Kafol et al. en konklusjon, gjort at Temmerman, som sier at den musikalske erfaringen barn har fra tidligere i barndommen har stor påvirkning på barns forhold til musikk senere i livet. Flere slike studier blir presentert og de tilhørende konklusjonene samsvarer med de jeg allerede har lagt frem.

Stemming og formål

Som forsker på musikalske preferanser må man også tenke over at musikk blir brukt på forskjellige måter av mennesker og andre kan ha et helt annet formål med musikken enn det man selv har. Funn fra en rekke studier presentert av Fricke et al. omhandler hvilken stemming musikken gir oss og hvilket formål musikken har for oss der og da. Undersøkelser gjennomført av Rentfrow et al. i 2011, 2012 og Rentfrow og Gosling i 2003 fikk deltakerne til å beskrive sanger og fant ut at deltakerne ikke bare brukte lydrelaterte elementer for å forklare sangene, men også psykologiske egenskaper. Eksempler på lydrelaterte elementer kan være sakte, raske, høye og elektriske, mens eksempler på psykologiske elementer kan være avslappende, romantisk, trist, dyp, glad, kompleks og intelligent. Mykere musikksgangrer som «soft rock» og r&b/soul ble funnet å stemme overens med avslappende og romantiske trekk, og dermed negativt med aggressive, høylytte og raske innslag. På den andre siden

ble den sofistikerte musikken assosiert med inspirerende og intelligente egenskaper, men ikke med elektriske eller perkussive elementer.

Sosial identitet

Ifølge North og Hargreaves (1999) brukes musikalske preferanser også til å definere menneskers sosiale identitet, dermed kan musikkvalget basere seg på hvordan et menneskes sosiale identitet blir fremstilt hos andre, i stedet for preferansen for musikken (Fricke et al., 2019, s. 3). Det viser også studier som blir presentert i artikkelen «The Role of Music in Everyday Life» skrevet av Peter J. Rentfrow. Disse studiene indikerer at musikken fungerer som en symbolsk fremstilling av menneskers selv, spesielt unge mennesker. Samtidig kan musikken bidra til at unge utvikler identiteten sin (Rentfrow, 2012, s. 409).

Greasley og Lamont (2016) understreker også at identitet og musikalske preferanser henger sammen. De sikter til en undersøkelse gjort av Schäfer og Sedlmeier i 2009 der det ble identifisert spesifikke mønstre som relaterte seg til i hvilken grad preferansene oppfylte ulike funksjoner i hverdagen. For eksempel: de som foretrakk sofistikert musikk likte det fordi de kunne identifisere seg med artistene som komponerer eller fremfører musikken, og satte pris på det som kunst. De som foretrakk elektronisk musikk likte det fordi det ga dem energi, tilrettelagt for godt humør og dans. De som likte rock likte det fordi det tillot uttrykkelse for identitet og verdier (Greasley & Lamont, 2016, s.266)

2.4.3 Musikalske preferanser i lys av personlighet

Innen musikkpedagogisk og musikkpsykologisk forskning finnes det mye som omhandler musikalske preferanser. I løpet av forskningsgjennomgangen min fant jeg ut at mye av denne forskningen går blant annet ut på å finne en sammenheng mellom musikalske preferanser og mental helse hos ulike grupper mennesker. I tillegg finnes det en del forskning som ser på sammenhengen mellom personlighet og musikalske preferanser. I slik personlighetsforskning er «The Big Five»/«OCEAN» eller femfaktormodellen (FFM) for personlighet ofte brukt som metodikk (Engvik & Føllesdal, 2005). De fem faktorene eller de fem store personlighetstrekkene som femfaktormodellen består av er *åpenhet, planmessighet, ekstrovertsjon, omgjengelighet og nevrotisisme* (Kennair, 2020). I dette underkapittelet skal jeg skrive om forskjellige studier som har forsket på sammenhengen mellom musikalske preferanser og personlighet.

Flere studier som har forsket på musikalske preferanser viser at personlighet og musikalske preferanser henger sterkt sammen. Flere studier presentert i bokkapittelet «Musical Preferences» har funnet koblinger mellom spesifikke musikk sjangrer og personlighetstrekkene fra femfaktormodellen. I 2011 og 2012 gjennomførte Rentfrow et al. undersøkelser som fant tydelige koblinger mellom

preferanse for moderne stiler (som rap og funk) og personlighetstrekket *ekstroversjon*, samt kobling mellom preferanse for upretensiøse stiler (som pop og country) og *omgjengelighet*, og til slutt negative koblinger mellom preferanse for intense stiler (som rock og heavy metal) og *planmessighet*. En annen undersøkelse gjennomført av Swami et al. i 2013 fokuserte på sjangeren heavy metal og fant ut at den var assosiert med større grad av *åpenhet* for nye opplevelser og behov for unikheter. Samtidig ble det oppdaget større grad av negative holdninger til autoriteten og mindre grad av religiøsitet og selvtilit hos mennesker som prefererer sjangeren heavy metal (Greasley & Lamont, 2016, s. 267).

Studier har funnet ut at fans av klassisk musikk blir oppfattet på en måte, og de som liker rap blir oppfattet på en annen måte. Ved å finne ut hvilke musikalske preferanser et menneske har, kan man få en viss type informasjon om mennesket. Dermed kan de tilknyttede stereotypene forsterke informasjonen man har fått av de musikalske preferansene (Greasley & Lamont, 2016, s.268). Rentfrow og Gosling fant ut etter en undersøkelse i 2007 at klassiske fans ble oppfattet som vennlige, hardtarbeidende, introverte, intelligente, men fysisk lite attraktive, mens rap-fans ble oppfattet som ekstroverte, atletiske, noen som verdsetter sosial anerkjennelse og som er mer sannsynlig å ta narkotika. En annen undersøkelse gjennomført av Rentfrow et al. i 2009 fant ut at klassiske fans ble vurdert høyt på *omgjengelighet*, følelsesmessig stabilitet, politisk konservatisme, intelligens, religiøsitet og kunstnerisk evne, mens rockefans og fans av elektronika ble vurdert høyt på *ekstroversjon* og *åpenhet* for å oppleve, men lite på *planmessighet* og følelsesmessig stabilitet. I 2003 gjennomførte Rentfrow og Gosling en undersøkelse ved å bruke STOMP-skalaen (skalaen blir presentert senere, på side 29 i oppgaven) og fant ut at personer som foretrekker reflekterende og komplekse sjangrer som for eksempel klassisk og jazz, skårer høyt på *åpenhet* (for erfaring), (selvopfattet) intelligens og politisk liberalisme. Disse personene skåret derimot lavt på (selvopfattet) atletikk. Personene som prefererer rytmiske og energiske sjangrer som for eksempel hip-hop eller elektronika, skårer høyt på *ekstroversjon*, *åpenhet* (for erfaring) og selvopfattet atletikk. Denne gruppen skåret derimot lavt på konservatisme. Flere lignende studier viser til lignende resultater. (Greasley & Lamont, 2016, s.267)

2.4.4 Kjønnforskjeller i sammenheng med musikalske preferanser

Forskning utført av Koelsch et al. (2003) viser at det er en prinsipiell sammenheng mellom kjønn og musikalske preferanser. Dette kan forklare hvorfor kvinner er mer opptatt av det følelsesmessige i musikken de hører, og bruker de følelsesmessige og stemningsrelaterte elementene til å forme sin preferanse (Greasley & Lamont, 2016, s.267). Etter tydelige sammenligninger av menn og kvinner viser det seg at kvinner har større sansen for sjangrer som pop, country og religiøse sjangrer enn menn. Dermed er det mer sannsynlig for kvinner å like opera, listepop, R&B og musikalene enn menn. For

menn er det større sannsynlighet for å ha sansen for sjangrer som rock, blues, jazz, reggae og heavy metal (Greasley & Lamont, 2016, s. 267).

Dobrota et al. (2018) gjennomførte en undersøkelse med 740 studenter for å utforske kjønnsforskjeller i musikksmak. Resultatene bekreftet den eksisterende kjønnsforskjellen og viser at kvinner, sammenlignet med menn, foretrekker reflekterende og komplekse musikkstiler (klassisk musikk, crossover, jazz, country, soul-funk, gospel, evergreen), i tillegg til Slo-Yugo popmusikk (kroatisk og slovensk popmusikk, populær folkemusikk, balkanmusikk fra ex-Jugoslavia) – studien ble gjennomført i Kroatia. Mennene viste større interesse for intense og opprørske musikkstiler (punk, heavy-metal, rock, national rock (slovensk og kroatisk)). Dobrota et al. fant ingen betydelige kjønnsforskjeller når det gjelder moderne etno og tradisjonelle musikkstiler (world music, new age, acapella, slovensk og kroatisk tradusjonsmusikk) eller energiske og rytmiske musikkstiler (pop, rap/hip-hop, electro). Videre sammenligner Dobrota et al. resultatene med tidligere forskning gjort av Hargreaves et al. i 1995 der det ble forsket på engelske elever på videregående. Resultatene fra denne studien viser at guttene foretrakk heavy metal og rock, mens jentene foretrakk reggae, listepop, jazz, klassisk musikk og folkemusikk (Dobrota et al., 2015). Lignende studier fra 2009, 2008 og 2016 (Dobrota & Ercegovac, Colley, Gurgun) indikerer at jenter, sammenlignet med gutter, i større grad har sansen for klassisk musikk og listepop. Guttene foretrekker tung, moderne musikk høyere enn jentene. Gurgun (2016) fant ut at kvinnelige studenter i Tyrkia prefererte jazz, latin, reggae og vestlig musikk, mens de mannlige studentene prefererte rock og heavy-metal (Dobrota et al., 2015).

For å oppsummere forskningsgjennomgangen er det tydelig at andre faktorer enn kjønn er avgjørende for musikkpreferanser, men det er også tydelig at kjønn også spiller en viktig rolle. Jeg vil derfor argumentere for at det er hensiktsmessig å beholde fokuset på kjønn i forhold til musikalske preferanser, men også anerkjenne at dette ikke er det eneste som påvirker slike preferanser, hvilket jeg vil komme tilbake til i drøftingen av resultatene.

Selv om det finnes mye og varierende forskning på musikalske preferanser, viste litteraturgjennomgangen at det ikke er utforsket i særlig stor grad i Norge, og da spesielt i Trøndelag. Denne oppgaven vil bidra til økt forståelse og innsikt i forholdet mellom kjønn og musikkpreferanser, spesielt rockesjangeren, hos musikkelever på VG3.

3. Metode

Formålet med dette kapittelet er å forklare nærmere hvordan oppgaven bidrar til å tette hullet i forskningsfeltet. Jeg skal utdype og forklare hvilken kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode jeg har brukt til datainnsamlingen, samt hvilke fordeler og ulemper bruken av disse innebærer og hvilke valg jeg tok for å forsterke/reducere disse mtp. oppgavens problemstilling.

Da jeg endelig bestemte meg for hva jeg ville forske på i denne masteroppgaven, legger oppgavens problemstilling føringer for hvordan jeg kan generere svar på det jeg lurer på. I tillegg er det viktig å sørge for å innhente tilstrekkelig relevant data for at konklusjonen min er basert på gyldige og troverdige resultater.

Ettersom jeg ville innhente data om et sosialt fenomen der hyppigheten var viktig for meg, var det mest hensiktsmessig å utforme en spørreundersøkelse, da dette er en god løsning for å samle inn større mengde data fra mange individer. I tilfelle resultatene stemmer overens med hypotesen om at gutter foretrekker rockemusikk høyere enn jenter, så ville jeg finne ut hvorfor det evt. er slik, ved å gå mer i dybden og søke etter årsaker. Dette resulterte i at jeg valgte å kombinere kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode i form av å gjennomføre både spørreundersøkelse og intervjuer. Postholm og Jacobsen skriver at «*mange forskere innenfor en konstruktivistisk tilnærming vil hevde at kvantitative data ikke kan måle på en realistisk måte den komplekse virkeligheten mennesker lever i, og i alle fall ikke kan måle deres forståelse på verden*» (2018, 99). Ut ifra hva Postholm og Jacobsen skriver, er ikke den kvantitative framgangsmåten tilstrekkelig for oppgaven min- jeg er ikke bare interessert i om trenden stemmer, men også hvorfor det er slik. En kombinasjon av kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode utfyller hverandre og gir både bredde og innsikt i innsamlet data.

Det er naturligvis i oppgavens interesse å innhente så mange svar som mulig fra den spesifikke informantgruppen, slik at den resulterende konklusjonen er troverdig. Dermed begynte jeg med å designe en web-basert spørreundersøkelse.

I følge Postholm og Jacobsen er representativitet det største problemet med et slikt web-basert spørreskjema. Frafallet ser ut til å være stort i slike undersøkelser, med mindre forskeren klarer å interessere respondentene med problemstillingen sin. (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 187). For min del var ikke dette et problem, det viste seg at frafallet av elever på de forskjellige skolene ikke spilte en avgjørende rolle for undersøkelsens troverdighet og jeg sitter igjen med gode erfaringer angående det web-baserte spørreskjemaet. Jeg valgte å sende ut spørreskjemaet til lærere ved de forskjellige skolene. Dette bidro nok til å øke representativiteten fordi lærerne tok ansvaret for å få elevene til å svare.

En spørreundersøkelse kan innhente mange svar og gjør det på en effektiv måte, men ettersom jeg ville gå mer i dybden hos jentene i informantgruppen ville jeg også gjennomføre intervjuer i etterkant

av spørreundersøkelsen. Grunnen til at jeg ville gå mer i dybden hos jentene er at jeg ville høre deres meninger og tanker rundt temaet og belyse deres synspunkt på rockesjangeren. For å finne ut om hypotesen min stemmer er det nødvendig å spørre jentene om deres forhold til og tanker rundt rockemusikken, fordi det er deres svar og utdypning/forklaring om temaet som kan belyse resultatet fra spørreundersøkelsen og temaet generelt.

Det å ha et representativt utvalg av informanter innebærer å samle en mindre gruppe mennesker som skal representere hele den gruppen mennesker forskeren forsker på (Williamon et al., 2021, s. 14). Gruppen jeg forsket på var VG3-elever på musikklinja i Trøndelag, med fokus på jentene, og jeg sendte derfor ut spørreundersøkelse til alle seks videregående skoler i Trøndelag som har musikk som utdanningsretning. I tillegg valgte jeg å intervju til sammen fem jenter som går musikklinja på VG3 i Trøndelag.

3.1 Kvantitativ metode

Et slikt sosialt fenomen eller menneskelig adferd som forskes på i denne oppgaven, kan måles ved hjelp av den kvantitative metoden spørreundersøkelse eller spørreskjema. Dette gjøres ved å omgjøre resultatene fra undersøkelsen til tall. Dermed kan disse tallene analyseres statistisk og formidles som resultat i tallform.

«Kort sagt er kvantitative metoder basert på at informasjon om virkeligheten formidles ved hjelp av tall. Sosiale fenomener omsettes til tallmessige størrelser som igjen kan behandles ved hjelp av statistiske analyser.» (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 89)

Den kvantitative forskningsmetoden tar utgangspunkt i at ontologisk sett er virkeligheten noe som delvis befinner seg utenfor den enkelte person og forsker. For at denne virkeligheten skal være meningsfull må den fortolkes, men som Postholm og Jacobsen skriver, det betyr ikke at fortolkningene er det samme som virkeligheten. Den sentrale fenomenologen Edmund Husserl påpekte at *«fortolkninger som mennesker gjør kan være 'feil' selv om de oppleves som sanne av en eller flere»* (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 91).

Med andre ord så kan jeg tolke resultatene fra spørreundersøkelsen min på en måte som hindrer meg i å se virkeligheten hos alle deltakerne. Jeg må passe på at jeg ikke konstruerer en virkelighet som utelukker noen sitt syn på temaet og samtidig ta hensyn til at virkeligheten ikke nødvendigvis er representert selv om tallene antyder det. Dette har jeg prøvd å motvirke gjennom å supplere denne analysen med intervjuer.

En av fordelene med å bruke kvantitative metoder er at de kan hjelpe oss med å behandle større mengder data på en mer nøy og presis måte. Resultater i tallform tolkes ikke slik som kvalitative data og

dermed blir kunnskapen mer overførbart og generaliserbar. Likevel er den kvantitative forskningsmetoden bare delvis i stand til å belyse deltakernes forståelse av verden. Den kvantitative metoden er ikke tilstrekkelig hvis forskeren skal få svar på hvorfor virkeligheten er sånn eller hvordan virkeligheten tolkes sånn av de forskjellige menneskene (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 99).

Det å uttrykke sosiale fenomener gjennom tall er ofte en fornuftig framgangsmåte, spesielt hvis hyppigheten av en type handling er formålet, slik som i min oppgave. Et eksempel på et slikt spørsmål kan være «hvor mange ganger har eleven vært borte fra skolen denne måneden?». Slike spørsmål gir presise resultater, men ikke alle spørsmål brukt i spørreundersøkelser er utformet slik. I utformingen av spørreundersøkelsen (se vedlegg 3 for det endelige spørreskjemaet) designet jeg spørsmål som resulterte i både kvantitative tall og kvalitative tall. Et eksempel på spørsmål/punkt i min spørreundersøkelse som henter frem kvalitative tall kan være: «Ranger på denne skalaen hvor godt du liker de ulike sjangrene nedenfor». I følge Postholm og Jacobsen (2018, s. 100) er kvalitative tall en forenkling og fungerer som symboler der det ligger mer utfyllende informasjon bak. Derfor kan man si at kvantitative forskningsmetoder gir kortfattet og komprimert informasjon, men uten nyanserte opplysninger slik som kvalitative metoder gjør. Det kan diskuteres om man ser på dette som en styrke eller svakhet hos den kvantitative tilnærmingen, men med tanke på hvilke resultater jeg streber etter å få av min forskning, ser jeg på dette som både en ulempe og en fordel med den kvantitative forskningsmetoden. Jeg ønsker å vise til tall som bekrefter eller avkrefter hypotesen min, i tillegg til å finne ut hvorfor tallene ble slik.

3.2 Kvalitativ metode

Jeg valgte å benytte meg av en kvalitativ forskningsmetode da datagenereringen foregikk, i form av intervjuer. I dette underkapittelet skal jeg forklare nærmere hva en kvalitativ tilnærming innebærer.

«Hovedformålet med kvalitativ forskning har siden dens opprinnelse vært å beskrive og forstå 'den andre'» (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 95). De mest sentrale begrepene i en kvalitativ studie er beskrivelse, forståelse og mening. Intensjonen med å bruke den kvalitative forskningsmetoden er å forstå og beskrive hva utvalgte mennesker gjør i hverdagslivet sitt i tillegg til å finne ut hvilken mening handlingene har for disse menneskene. Forskeren streber derfor med å belyse forskjeller og likheter i den kvalitative teksten som forskningen fører til.

I motsetning til den kvantitative forskningsmetoden baserer den kvalitative metoden seg på å innhente informasjon om virkeligheten og formidle den gjennom ord og språk, for eksempel i form av en intervjutranskripsjon eller notater fra en observasjon (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 89). Ontologisk sett tar kvalitativ forskning utgangspunkt i at forskeren og personene som deltar i prosessen skaper virkeligheten og kunnskapen. Postholm og Jacobsen forklarer det slik:

«Ifølge Merriam (2002) ligger nøkkelen til å forstå kvalitativ forskning i ideen om at mening er sosialt konstruert av individer i sin livsverden, og denne konstruksjonen og forståelsen av virkeligheten er i stadig endring og utvikling.» (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 90)

Hvis man er enig med Merriam om dette vil det være en ulempe med den kvalitative forskningsmetoden på den måten at de personene som er deltakere i prosessen blir påvirket av forskerens syn på temaet og ikke er nøytral når forskningen starter og pågår. Postholm og Jacobsen mener at oppmerksomheten blir rettet mot samspillet mellom deltakerens og forskerens perspektiv. Et forskningsintervju har som intensjon å utvikle kunnskap innenfor et bestemt tema der forskeren har en forutbestemt problemstilling og forskningsspørsmål som han eller hun jobber rundt, og uintensjonelt vil forskeren påvirke deltagerne med tematikk og problemstilling. Selv om intensjonen med den kvalitative metoden er å beskrive «den andre», er det nå til dags akseptert at forståelsen av det innsamlede datamaterialet blir påvirket av forskerens erfaringer, i tillegg til at forskerens erfaring vil påvirke hva det forskes på. Det er også normalisert at forskeren kan være med på utviklingen av prosessen som hun eller han forsker på (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 99).

«For å få en virkelig forståelse av sosiale fenomener bør vi få tak i hvordan mennesker tolker den sosiale virkeligheten. Det kan vi ikke få på noen annen måte enn ved å observere dem – hva de gjør og sier – og la dem snakke i sine egne ord. Feltarbeid (observasjon) og åpne intervju har blitt trukket frem som idealer.» (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 99)

Et forskningsintervju tillater meg å gjøre ting litt mer personlig på den måten at jeg er den eneste som hører hva intervjupersonen sier. I tillegg mener jeg at det kan være en fordel å se på personene man intervjuer med tanke på kroppsspråk og kommunikasjon. Som forsker kan man oppdage forskjellige uttrykk hos intervjupersonen som kan være viktig for analysen av datamaterialet. Et blick, en gest, tonefall og utstråling er noen elementer forskeren kan fange opp i løpet av et intervju som kan være med å forklare og utdype en dataanalyse.

«Kroppsspråket utgjør en vesentlig del av vår kommunikasjon med andre mennesker, selv om dette for mange skjer helt ubevisst. Selv om ulike personer bruker samme ord, kan det samtidige kroppsspråket formidle helt ulike budskap som for eksempel aksept, avsky, interesse, varm imøtekommenhet eller likegyldighet.» (Malt, 2019)

3.3 Metodetriangulering og «mixed methods»

I følge Postholm og Jacobsen har jeg en pragmatisk tilnærming når det kommer til bruk av forskningsmetoder, fordi en pragmatisk tilnærming har som utgangspunkt at kvantitative data og kvalitative data er like aktuelle når det er snakk om samfunnsvitenskapelig forskning. Kvale og Brinkmann skriver at «mixed methods» har blitt et kontroversielt tema, spesielt kombinasjonen av

kvalitative og kvantitative metoder. Grunnen til det er at de kvantitative metodene i et metodologisk hierarki ligger øverst i den sosiopolitiske konteksten, og dermed bidrar de kvalitative metodene bare med en hjelpende rolle i forskningen. Kvale og Brinkmanns bok «Det kvalitative forskningsintervju» har en pragmatisk tilnærming og forklarer at forskjellige metoder fungerer som forskjellige verktøy for å svare på forskjellige spørsmål. «*Kvalitative metoder handler om hvordan noe skjer eller oppleves, eller kanskje 'hva slags' noe er, mens kvantitative metoder beskjeftiger seg med 'hvor mye av en slags'.*» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 151)

Begge metodene har sine styrker og svakheter som gjør at de utfyller hverandre (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 100). På grunn av de ulike styrkene til de to forskjellige forskningsmetodene, tillot jeg meg selv å benytte meg av både en kvalitativ metode og en kvantitativ metode, med andre ord; jeg valgte å bruke det som kalles for «mixed methods» eller metodetriangulering som det heter på norsk. «*Begge gir riktig og viktig informasjon, men av ulik type og innhold!*» (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 100)

Forskningsmetoder bør velges ut fra hva som er mest hensiktsmessig i forhold til problemstillingen. Postholm og Jacobsen (2018, s. 110) hevder at ulike metoder som oftest vil utfylle hverandre fordi de ulike typene data som metodene innhenter representerer ulike sider av samme fenomen og kan representere virkeligheten på to ulike måter. Som Postholm og Jacobsen skriver (2018, s. 236); den ene typen forskningsmetodes styrke er den andres svakhet. Jeg fant ut at begge tilnærmingene var nyttige for forskningen min og begge bidro til at jeg fikk datamaterialet jeg trengte.

Ved å kombinere ulike elementer som forskningsdesign, datainnsamlingsmetoder og datakilder bidrar det til å styrke påliteligheten og gyldigheten til forskningen. En slik kombinasjon kalles for triangulering og har som intensjon å få et mer helhetlig bilde av en kompleks og sammensatt virkelighet ved å beskrive virkeligheten fra mange forskjellige vinkler. Etersom jeg har kombinert to forskjellige forskningsmetoder blir det kalt for metodetriangulering. I mitt tilfelle bidrar det til at jeg har flere kilder å referere til og flere deltakere som igjen fører til større pålitelighet og gyldighet (Postholm & Jacobsen, 2018, s.237).

3.4 Utvalg av informanter

Jeg valgte å invitere musikkelever på VG3 i Trøndelag til å svare på spørreundersøkelsen min, hovedsakelig fordi jeg måtte begrense informantgruppen til et overkommelig antall, i tillegg til at det ble lettere for meg å følge opp undersøkelsen i etterkant med tanke på at jeg også skulle gjennomføre intervjuer på en av disse skolene. Jeg føler også personlig tilknytning til denne gruppen fordi jeg var en del av denne gruppen for sju år siden. Alle videregående skoler som har utdanningsretningen musikk i Trøndelag fikk invitasjon til å delta i spørreundersøkelsen min. Jeg valgte elever fra VG3

fordi jeg ønsket å inkludere den eldste elevgruppen på en videregående skole på grunn av troverdighet og seriøsitet. Dette gjorde det også lettere å innhente data, da det ikke kreves samtykke fra foreldre. Prosjektet er godkjent av NSD. Samtidig har disse elevene valgt å gå videregående utdanning innenfor musikk og er derfor automatisk en del av et musikkmiljø der interessen for musikk sannsynligvis er over gjennomsnittet høyt. Innen man går sitt siste år på musikklinja på videregående skole har man lært seg en del om musikkteori og musikkbegreper, derfor er det også lettere for disse elevene å forklare hva de mener når de diskuterer musikk og dermed ble det lettere for meg å forstå hva de mente. Disse elementene ser jeg på som viktig for at jeg skulle finne ut så mye som mulig om mitt tema.

Til intervjuene jeg gjennomførte valgte jeg å invitere jenter som går musikklinja på VG3. Jeg ønsket å høre jentenes meninger og tanker omkring temaet og problemstillingen min besvares på best mulig måte ved hjelp av akkurat disse jentene. Jeg planla og gjennomførte både dybdeintervju og gruppeintervju.

«Intervju så mange personer som det trengs for å finne ut det du trenger å vite.» (Kvale & Brinkmann, 2015, s.148)

Jeg bestemte ikke på forhånd hvor mange intervjuer jeg skulle gjennomføre fordi innenfor kvalitativ forskning er det vanlig å fortsette til man føler at man sitter på nok datamateriale («metning»). Kvale og Brinkmann hevder at antall intervjuer kommer an på formålet med undersøkelsen. For eksempel; hvis formålet er å finne ut hvordan en spesiell person forstår virkeligheten, som i en biografi, er det nok å intervju den ene personen. Hvis forskeren har som formål å undersøke holdninger til gutter og jenter, bør forskeren gjennomføre intervjuer til metningspunktet er nådd (når flere intervjuer ikke tilfører ny informasjon) (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 148).

3.5 Struktur, innhold og gjennomførelse av spørreundersøkelse

Prosjektet er meldt inn og ble godkjent fra NSD (kvittering ligger som vedlegg 1 til denne oppgaven).

Neste steg i prosessen var å ta kontakt med de aktuelle skolene for å høre om de kunne tenke seg å delta i forskningsprosjektet mitt. Etter bekreftelse fra skolene var det bare å utforme spørsmålene til spørreundersøkelsen og sende den til skolene. Jeg laget meg et utkast som jeg sendte til veilederen min, deretter fikk jeg tilbakemelding og jeg endte opp med tre spørsmål.

Jeg var redd for at spørsmålene ble oppfattet som uklare i fare for at en eventuell uklarhet gjenspeiles i svarene. Spørsmålene skulle ikke være mange og de måtte være tydelige og lette å forstå. På grunn av at jeg hadde planlagt gjennomføring av både spørreskjema og intervjuer valgte jeg å legge størst vekt på intervjuene og bruke spørreskjemaet som en inngang til empiridelen av oppgaven min. Derfor

valgte jeg å bruke de tre absolutt viktigste spørsmålene for å innhente ønsket datamateriale. I tillegg ønsket jeg å begrense mengden datamateriale fra spørreundersøkelsen for å unngå at prosessen skulle bli for tidkrevende. Det var hovedsakelig to ting jeg ønsket å få svar på gjennom spørreundersøkelsen, og det var for det første hvilket kjønn deltakerne er/identifiserer seg som, og for det andre hvor godt deltakerne liker rockesjangeren. I tillegg ville jeg se hvilke musikkjangrer som scoret høyt på listen over favorittsjangrer hos ungdommene fordi det er interessant for meg å se hvilke sjangrer jentene og guttene foretrekker. Det skulle ikke være mulig å spore opp noen av elevene som deltok i denne undersøkelsen. Til slutt endte jeg opp med tre spørsmål med svaralternativ (se vedlegg 3 for svaralternativene):

- 1. Hvilket kjønn er du?**
- 2. Hvilken musikkjanger er din favoritt?**
- 3. Ranger på denne skalaen hvor godt du liker musikkjangerne som er oppført under.**

Med disse tre spørsmålene fikk jeg informasjonen som jeg forventet og trengte av spørreundersøkelsen. Spørreundersøkelsen ble sendt ut i januar 2021 til seks forskjellige skoler og til sammen 123 elever mottok undersøkelsen. Datainnsamlingen ble ferdig 16. mars 2021.

I løpet av forskningsgjennomgangen fant jeg et internasjonalt måleinstrument for musikkjangrer og dette valgte jeg å bruke som inspirasjon til spørreundersøkelsen for å dekke/representere så store deler som mulig av musikkjangerne som finnes. Jeg valgte å supplere med Rentfrows måleinstrument STOMP-skalaen som står for «Short Test Of Music Preferences» (Rentfrow et al., 2011). Dette går ut på at musikkpreferanser blir plassert i fem brede musikkategorier:

Mellow (electronica/dance, new age, world)

Unpretentious (pop, country, religious)

Sophisticated (blues, jazz, bluegrass, folk, classical, gospel, opera)

Intense (rock, punk, alternative, heavy metal)

Contemporary (rap, soul/r&b, funk, reggae)

Svaralternativene er derfor basert på en allerede eksisterende liste over musikkjangrer fra nettsiden musicgenreslist.com, i tillegg til supplering fra STOMP-skalaen.

Ut ifra tallene som lærerne på de forskjellige skolene sendte meg, er det i alt 123 musikkelever på VG3 i Trøndelag. For at en spørreundersøkelse skal være representativ forventes det en respons rate på minst 50% (bedre er 60–80%) (Holand, 2018; Miksza & Elpus, 2018, s. 28–29). Jeg endte opp med 93 svar som tilsvarer 75,6%. Det vil si at bare 24,4% av de 123 elevene ikke deltok i undersøkelsen.

3.5.1 Kvantitativ analysemetode

Det første som måtte gjøres etter alle svarene fra spørreundersøkelsen var innhentet, var koding av dataen. Det innebærer at svarene fra spørreundersøkelsen får en tallverdi ved at forskeren overfører

svarene fra spørreundersøkelsen til en datafil (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 193). Da kodingen var unnagjort ble det neste steget å analysere svarene fra alle spørsmålene/punktene hver for seg. Denne prosessen kalles for en univariat analyse (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 194). Slik valgte jeg å fremstille resultatene fra de forskjellige analysespørsmålene/punktene:

Analysepunkt 1: absolutte og prosentvis (tabell og stolpediagram)

Analysespørsmål 2: prosentvis (stolpediagram)

Analysespørsmål 3: prosentvis (stolpediagram)

Analysespørsmål 4: absolutte og prosentvis (tabell)

Prosentene ble deretter fremstilt grafisk i form av blant annet stolpediagram. Et stolpediagram er lett å lese og har to akser; den vertikale (som i mitt tilfelle viser prosentandel) og den horisontale (som viser svaralternativene eller eventuelt verdien som er tilknyttet svaralternativene) (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 196). Resultatene fra analysepunkt 1 og analysespørsmål 4 valgte jeg å fremstille som både prosentvise og absolutte i tabeller slik at leseren kan se hvor mange personer prosenten tilsvare.

Til slutt i analyseprosessen er det naturlig å gjennomføre en bivariat analyse. Det vil si at forskeren ser på eventuelle overensstemmelser mellom de ulike spørsmålene (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 203). I mitt tilfelle er tabell 2 et eksempel på dette.

3.6 Forberedelse og gjennomføring av intervjuer

I likhet med forberedelsene til spørreundersøkelsen måtte jeg gjøre det samme i forberedningsfasen av intervjuene. NSD godkjente prosjektet og jeg kunne fortsette med å tilpasse informasjonsskrivet til intervjudeltakerne, slik at de kunne lese om prosjektet mitt og skrive under dette før intervjuene.

Veilederen min rådet meg til å bruke kamera til gruppeintervjuet, og det er jeg veldig glad han gjorde fordi jeg tenkte ikke på det at det å skille de ulike stemmene fra hverandre i et gruppeintervju med mennesker jeg ikke kjenner fra før av, kan være utfordrende. En annen fordel med å bruke kamera er at man fanger opp viktig og informasjonsrikt kroppsspråk.

Ord og kroppsspråk trenger ikke å si det samme, derfor kan det skape forvirring og usikkerhet hos den parten som observerer kroppsspråket. På den andre siden kan kroppsspråket ha stor kommunikasjonsverdi på den måten at det understreker ord og setningers gyldighet (Malt, 2019, kroppsspråk).

Jeg planla å gjennomføre intervjuene med en fenomenologisk tilnærming. Det vil si at forskeren legger frem et fenomen eller hendelse som han eller hun skal forske på, dermed blir det eneste kravet til forskningsobjektene å ha erfaring med dette fenomenet eller hendelsen. I tillegg er det vanlig innenfor hermeneutisk fenomenologi at forskeren tar i bruk observasjoner av kroppsspråk som en

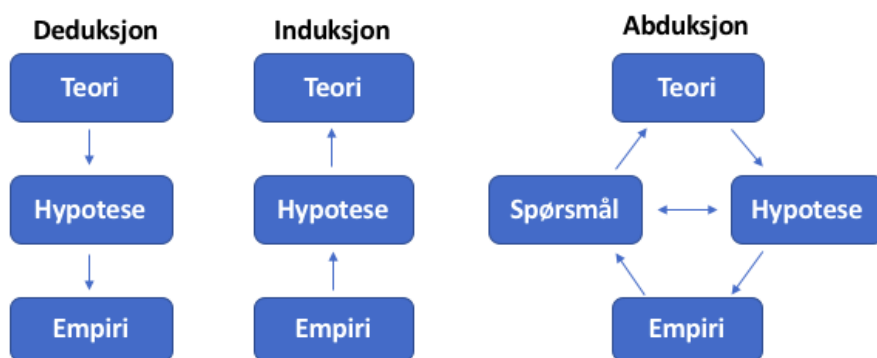
kilde. Dette hadde jeg allerede planlagt å gjøre ettersom jeg skulle bruke videokamera under intervjuene. Den fenomenologiske forskeren vil helst få svar på «hva» og «hvordan»: «(...) *hva erfares i bevisstheten, og hvordan eller under hvilke forhold, i hvilken kontekst, er fenomenet eller hendelsen erfart.*» (Postholm og Jacobsen, 2018, s.118)

Underveis i intervjuene ville jeg oppnå en atmosfære som tilsa at det er trygt å si det man mener og det er trygt å åpne seg. En slik atmosfære er et mål som forskeren streber etter innenfor det narrative intervjuet. Selv mener jeg at intervjuene mine bærer preg av det narrative intervjuet i tillegg til det fenomenologiske intervjuet. Slik jeg ser det gjennom Postholm og Jacobsen hadde jeg en fenomenologisk inngang, men ubevisst tok jeg med meg flere egenskaper fra det narrative intervjuet. Da sikter jeg til målet om å oppnå en trygg atmosfære der praten flyter, i tillegg til at jeg ønsket å høre detaljer om spesielle livserfaringer fra en eller flere personer (Postholm og Jacobsen, 2018, s. 119).

Basert på Kvale og Brinkmanns (2015) metodologiske refleksjoner bestemte jeg meg for å gjennomføre semi-strukturerte intervjuer, nærmere bestemt semi-strukturerte livsverdensintervjuer der formålet er å forstå intervjuobjektens perspektiv på temaer om dagliglivet. Ved hjelp av denne intervjuformen vil forskeren innhente beskrivelser av intervjuobjektens livsverden og fenomenets fortolkede mening. Det semi-strukturerte intervjuet er verken en åpen samtale som det ustrukturerte intervjuet, eller en lukket og forhåndsbestemt samtale som det strukturerte intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 46).

Postholm og Jacobsen forklarer kjennetegn av det semi-strukturerte intervjuet på følgende vis:

«I intervjuet skapes kunnskap i møte mellom forskeren og den intervjuedes synspunkt. Forskeren har temaer og forslag til noen spørsmål klare på forhånd, men forskeren er ikke opptatt av å stille disse spørsmålene eller bringe frem temaene i en bestemt rekkefølge. Spørsmålene stilles der det er naturlig å bringe dem inn i kommunikasjonen. Forskeren er også åpen for at forskningsdeltakerne kan introdusere tema som forskeren ikke hadde tenkt på på forhånd. Kunnskapskonstruksjonene som foregår i løpet av intervjuet, kan også bidra til at forskeren ønsker å stille noen spørsmål som hun eller han heller ikke hadde tenkt på på forhånd. Slik foregår det en stadig pendling mellom deduksjon og induksjon.» (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 121).

Figur 1

Ovenfor er Postholm og Jacobsens modell (2018, figur 5.1) som forklarer forskjellene mellom deduksjon, induksjon og abduksjon.

En abduktiv tilnærming vil si å konfrontere antakelser og hypoteser med empiri. Dette er en prosess som tar utgangspunkt i at all vitenskapelig tenking starter med observasjoner. Forskeren har observert et eller annet som skaper spørsmål. Deretter vil dette spørsmålet fungere som et problem som må løses og dette fører til at forskeren begynner å lure på hvordan dette problemet ser ut og hva som er problemets årsak. Etter en stund vil spekulasjonene resultere i antakelser og hypoteser som da blir forskerens inngang til et forskningsprosjekt eller i mitt tilfelle, en masteroppgave (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 102). Det er akkurat slik jeg begynte hele prosessen med denne masteroppgaven. Jeg hadde observert noe for mange år siden som skapte et spørsmål i meg, og endelig skal jeg prøve og få svaret jeg lengter etter.

Som forberedelse til de semi-strukturerte intervjuene jeg skulle gjennomføre, begynte jeg med å skrive ned hvilke spørsmål jeg ville ha svar på og lagde meg et lite manus ut ifra dette. Målet mitt var å snakke så lite som mulig i håp om at deltakerne skulle bryte stillheten og snakke åpent om temaene. Jeg valgte å åpne intervjuene med å spørre om informantenes musikksmak. Ifølge Kvale og Brinkmann (2005, boks 7.1) som omhandler ulike typer intervju spørsmål, er det et typisk introduksjonsspørsmål som kan bidra til fyldige og spontane beskrivelser (Kvale & Brinkmann, 2015, s.166). Deretter gikk praten og jeg satt og krysset av for hvilke svar og temaer jeg ville høre om etter hvert som deltakerne kom inn på temaene. Underveis i intervjuene hendte det seg at jeg måtte stille noen av de planlagte spørsmålene (strukturerte spørsmål) for å komme inn på riktig retning igjen. I tillegg var det nødvendig med oppfølgings spørsmål for å komme fram til svarene jeg ville ha. Intervjuene gikk bra og jeg føler jeg sitter igjen med et innsiktsbringende datamateriale.

På grunn av forskjellige begrensninger ble det til slutt to intervjuer, et gruppeintervju med fire jenter og et dybdeintervju. I utgangspunktet skulle gruppeintervjuet bestå av fem informanter, men dessverre ble det et frafall på grunn av sykdom. Jeg hadde en forforståelse for at gruppeintervjuet kom til å

utarte seg annerledes i forhold til dybdeintervjuet, på den måten at det sitter flere mennesker i samme rom som skal høre hverandres meninger om temaet og dette kan i enkelte tilfeller begrense informasjonsflyten. Williamon påpeker at et gruppeintervjus begrensninger kan handle om det at personer ikke vil dele sine meninger foran en gruppe mennesker, i tillegg kan en annen ulempe med gruppeintervju være at praten fort beveger seg utenfor temaet (2021, s.138). Etter endt gruppeintervju følte jeg at gruppen jeg intervjuet var en trygg gruppe som klarte å gi meg verdifull informasjon til tross for at det var flere mennesker i rommet. I følge Postholm kan et gruppeintervju bidra til at forskeren kan observere en eventuell diskusjon mellom intervjudeltakerne, i tillegg kan intervjudeltakerne påvirke hverandre med sine beskrivelser og meninger slik at resten av gruppen kommer på flere hendelser eller erfaringer som er relevant for forskeren (Postholm, 2010, s.72).

Jeg fikk tildelt to timer på å gjennomføre intervjuene jeg ville på den videregående skolen jeg hadde avtale med, og ettersom jeg var den som kom utenfra og inn på denne skolen under koronapandemien så måtte vi begrense hvor mange informanter jeg kunne møte og hvor mange ganger jeg kunne komme til skolen. Likevel føler jeg at jeg fikk mange gode svar etter bare to intervjuer. Etter det første intervjuet var over, så jeg en liten del av videoopptaket for å se og høre om det ble bra. Heldigvis hadde jeg både videokamera og diktafon. Det endte med at jeg brukte videokamera bare på det første intervjuet med de fire jentene. På grunn av at det ble dårlig lyd på den første videoen, valgte jeg å bruke bare diktafonen på det siste intervjuet med den ene eleven. Ettersom jeg ikke trengte å se hvem som snakket i det siste intervjuet valgte jeg heller å skrive ned eventuelt bemerkelsesverdig og relevant kroppsspråk hos den ene eleven jeg intervjuet.

3.6.1 Kvalitativ analysemetode

Etter intervjuene var over, var neste steg å transkribere disse over til skriftlig form. Ifølge Kvale og Brinkmann er en transkripsjon absolutt ikke ukomplisert og man møter på forskjellige utfordringer underveis. En transkripsjon betyr å skifte fra muntlig form til skriftlig form, altså det samme som en transformasjon. Den største utfordringen med en slik prosess er å ikke skape kunstige konstruksjoner som svekker den allerede levde, muntlige samtalen. Et eksempel på dette kan være det å gjengi en setning som i utgangspunktet var full av ironi. «*Transkripsjoner er kort sagt svekkede, dekontekstualiserte gjengivelser av direkte intervjusamtaler*» (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 205). Transkripsjoner fungerer som oversettelser fra talespråk til skriftspråk og underveis i denne prosessen går talespråket gjennom to runder med abstraksjon. Den første abstraksjonen skjer når forskeren bruker lydopptaket fra intervjuet til å transkribere. Da har ikke forskeren lenger mulighet til å observere intervjudeltakerens tilstedeværelse og kroppsspråk. Den andre abstraksjonen skjer når intervjusamtalen blir omgjort til skriftlig form, da forskeren mister stemmeleie, intonasjon og åndedrett hos intervjudeltakeren (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 205).

«Et velformulert muntlig uttrykk kan virke usammenhengende og preget av gjentakelser når det transkriberes direkte, og en velformulert artikkel høres kanskje kjedelig ut når den leses høyt» (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 205).

Ifølge Kvale og Brinkmann er videoanalyse en meget tidkrevende prosess og er mest vanlig i forskningssituasjoner der kroppsspråket har stor betydning. I mitt tilfelle var det språklige mest viktig og derfor valgte jeg å notere bemerkelsesverdige kroppsspråk underveis og ikke analysere de ulike kroppsspråkene i videoopptaket. Videokameraet skulle i mitt tilfelle hjelpe meg med å skille intervjupersonenes stemmer. Den første utfordringen jeg møtte i transkripsjonsprosessen handler om hvordan jeg som forsker skulle skrive; ordrett eller i skriftspråkstil. Kvale og Brinkmann (2018, s. 207) skriver at det finnes bare en grunnregel i transkripsjon: «*skriv uttrykkelig i rapporten hvordan transkripsjonene er utført*». Jeg valgte å skrive ordrett og inkluderte lyder som «hm» og «eh» o.l. I utgangspunktet har jeg ikke inkludert slike lyder da jeg skrev inn deler av intervjusamtalen i oppgaven min, med mindre jeg mente at lydene hadde en større mening. I tillegg valgte jeg å transkribere på trøndersk ettersom alle jentene har denne dialekten. Noen har en trøndersk dialekt som er lett å kjenne igjen, men på grunn av det etiske aspektet ved en slik transkripsjonsprosess valgte jeg å skrive på en mer generell, trøndersk måte. Det er viktig at jeg som forsker beskytter konfidensialiteten til både intervjupersonene og personene som blir nevnt i intervjuet. Det å begynne anonymiseringen allerede i transkripsjonsprosessen er viktig å tenke over før forskeren setter i gang med transkripsjonene (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 213).

Det neste steget i analysemetodeprosessen var å kode transkripsjonene. Kvale og Brinkmann skriver at koding er den vanligste metoden for kvalitativ dataanalyse og brukes for å kategorisere tekstmateriale, slik at forskeren får bedre oversikt over intervjutranskripsjonene. (2018, s.226). Ettersom jeg hadde omkring tjue sider med transkripsjon, klarte jeg å huske store deler av materialet og trengte derfor ikke å utføre en veldig grundig koding. Min måte å kode materialet mitt på var å benytte meg av kommentarfunksjonen i Word. Jeg skrev kommentarer på stoff som jeg mente var verdifull for oppgaven, samtidig skrev jeg kommentarer på stoff for å kategorisere og etter hvert ble kodeordene til. I tillegg brukte jeg farger for å sortere ut relevant (grønn) og irrelevant (rød) materiale. Deretter kunne jeg søke opp spesifikke ord i søkefunksjonen i Word og lettere finne de intervjuuttalelsene jeg lette etter da jeg trengte dem.

4. Resultat

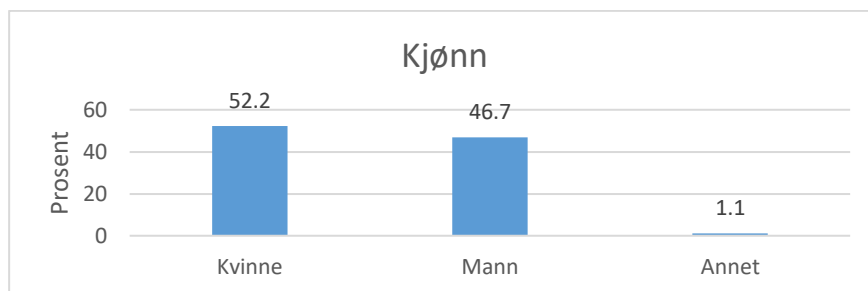
I forrige kapittel forklarte jeg hvordan jeg har gått fram for å innhente datamateriale til denne masteroppgaven. Mitt datamateriale består av 93 registrerte svar fra en spørreundersøkelse og transkripsjon av to intervjuer. I dette kapittelet skal jeg analysere og presentere dette datamaterialet.

4.1 Statistisk analyse av spørreundersøkelse

Det overordnede analyse spørsmålet jeg jobbet ut ifra lyder som følger; «*Rangerer jentene rockemusikken annerledes enn guttene?*»

Jeg ville finne ut om det finnes store forskjeller i rangeringen av rockemusikken fra jentene til guttene. For å forklare hvordan jeg gikk fram i analysen av spørreundersøkelsen har jeg laget noen forskningsspørsmål som hjalp meg å finne de ønskede resultatene. Først og fremst så jeg på utvalget av respondentene.

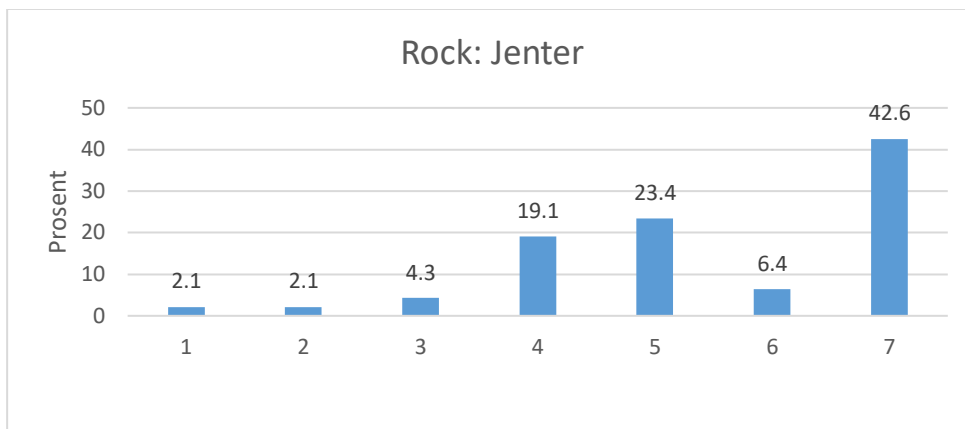
4.1.1 Kjønnfordeling i utvalget

Figur 2. Antall respondenter

For at resultatene fra spørreundersøkelsen skal være så nøyaktige som mulig er det viktig for meg å vite om fordelingen mellom gutter og jenter som svarte på undersøkelsen er nogen lunde lik. I figur 2 ser vi fordelingen mellom gutter og jenter som deltok i undersøkelsen, hvilket styrker validiteten til resultatet. Det er et skille på bare fem personer mellom antall gutter og antall jenter. Det vil si at denne gruppen informanter er et balansert utvalg med tanke på den lille prosent som skiller dem (5,5% flere jenter enn gutter).

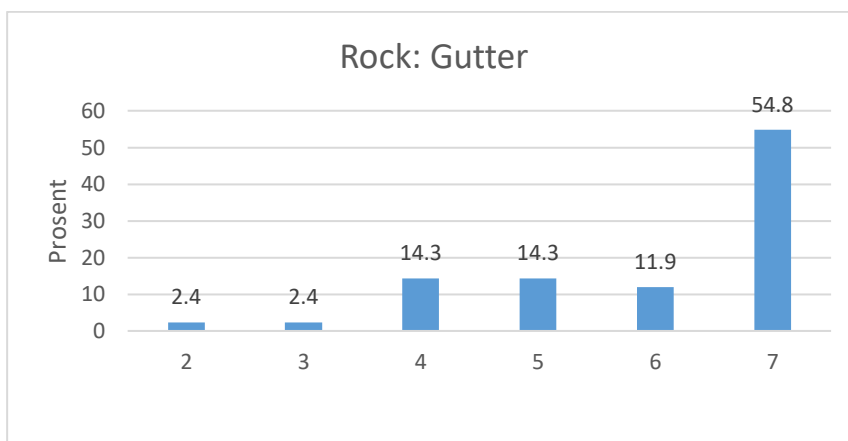
4.1.2 Hvordan rangerer jenter rockesjangeren?

Figur 3. Rock: Jenter

I figur 3 ser vi at de fleste jentene rangerte rockesjangeren til 4 (skalaens midtpunkt) eller over, og hele 42.6% rangerte rockesjangeren til 7 (på en skala fra 1–7; 1 = liker ikke, 4 = nøytral, 7 = liker veldig godt). Likevel rangerer under halvparten av jentene rockesjangeren til det høyeste. Figuren viser at 2,1% krysset av på den laveste rangeringen (1) på dette spørsmålet. Til sammen var det 91,5% som rangerte rockesjangeren til 4 eller over. Gjennomsnittsrangeringen av jentene er $M = 5,49$ ($SD = 1,57$). Denne analysen støtter ikke hypotesen min om at gutter foretrekker rockemusikk høyere enn jenter.

4.1.3 Hvordan rangerer gutter rockesjangeren i forhold til jenter?

Figur 4. Rock: Gutter

I figur 4 ser vi at over halvparten av guttene (54,8%) rangerte rockesjangeren til 7 (= liker veldig godt). Ingen av guttene krysset av på den laveste rangeringen (1) på dette spørsmålet. For å svare på forskningsspørsmål nr. 3 må vi sammenligne figur 3 og figur 4. 91,5% av jentene rangerte rockesjangeren til 4 eller over (tabell 1) og 95,3% av guttene gjorde det samme i tabell 2. Dermed er det ikke så stor forskjell på jentene og guttene med tanke på rangeringen 4-7, men likevel er det

fortsatt 3,8% flere gutter som rangerer rockesjangeren til 7 som er det høyeste på skalaen. I tillegg har jeg testet om gjennomsnittsrangeringen av jentene ($M = 5,49$) og guttene ($M = 5,95$) er signifikant forskjellig. En t -test for uavhengige utvalg viser at forskjellen ikke er signifikant ($p = .07$) og at effektstørrelsen er liten ($d = 0.31$).

4.1.4 Hvilken sjanger valgte elevene som favorittmusikk sjanger?

Tabell 2. Favorittsjanger

		Kjønn		Total	
		Kvinne	Mann		
Hvilken musikk sjanger er din favoritt?	Alternative Music	Antall	4	1	5
		% innenfor kjønn	8,3%	2,3%	5,4%
Blues	Antall	1	0	1	
	% innenfor kjønn	2,1%	0,0%	1,1%	
Classical Music	Antall	5	4	9	
	% innenfor kjønn	10,4%	9,3%	9,8%	
Country Music	Antall	3	1	4	
	% innenfor kjønn	6,3%	2,3%	4,3%	
Easy Listening	Antall	0	2	2	
	% innenfor kjønn	0,0%	4,7%	2,2%	
Hip Hop / Rap	Antall	1	3	4	
	% innenfor kjønn	2,1%	7,0%	4,3%	
Indie Pop	Antall	1	1	2	
	% innenfor kjønn	2,1%	2,3%	2,2%	
Asian Pop (J-Pop, K-pop)	Antall	1	1	2	
	% innenfor kjønn	2,1%	2,3%	2,2%	
Jazz	Antall	5	9	14	
	% innenfor kjønn	10,4%	20,9%	15,2%	
Opera	Antall	1	0	1	
	% innenfor kjønn	2,1%	0,0%	1,1%	
Pop (Popular music)	Antall	9	3	12	
	% innenfor kjønn	18,8%	7,0%	13,0%	
R&B / Soul	Antall	5	2	7	
	% innenfor kjønn	10,4%	4,7%	7,6%	

	Rock	Antall	8	16	25
		% innenfor kjønn	16,7%	37,2%	27,2%
	Singer / Songwriter (inc. Folk)	Antall	4	0	4
		% innenfor kjønn	8,3%	0,0%	4,3%
Total		Antall	48	43	92
		% innenfor kjønn	100,0%	100,0%	100,0%

I tabell 2 har jeg funnet noe veldig interessant. Resultatene fra figur 3 fungerer ikke som en bekreftelse på min hypotese, men i denne tabellen er resultatene mer som forventet. Når elevene ble satt til å velge en favorittmusikk sjanger ble fokuset på rockesjangeren annerledes. Av guttene er det 37,2% som har rock som favorittsjanger, men av jentene er det bare 16,7%. Det er halvparten like mange jenter kontra gutter som har rock som favorittsjanger, hele 20,5% skiller jentene fra guttene. Musikk sjangeren som skåret høyest hos jentene var pop, og hos guttene var rockesjangeren favoritten. Dette resultatet stemmer overens med hypotesen min.

Ut ifra funnene etter spørreundersøkelsen kan det tolkes som at jentene ikke har dårlige assosiasjoner meg rockemusikken, men heller ikke foretrekker den i like stor grad som guttene gjør. Guttene svarer at de liker rockesjangeren godt og mange av guttene har denne sjangeren som favoritt. Ifølge tabell 2 er rock den nest mest foretrukne sjangeren hos jentene etter popsjangeren.

4.2 Kvalitativ analyse

Etter transkripsjons- og kodingsprosessen har jeg fått oversikt over intervjumaterialet slik at dette materialet kan bidra til god drøfting rundt temaet i denne oppgaven og forhåpentligvis en tilnærmet konklusjon. Analysene jeg presenterer i dette kapittelet er anonymisert slik at ingen av informantene skal bli gjenkjent. Jeg begynner med å presentere analysen av det første intervjuet jeg gjennomførte, nemlig gruppeintervjuet med fire jenter. Til slutt i dette kapittelet viser jeg til analysen av dybdeintervjuet.

4.2.1 Analyse av gruppeintervju

Det første jeg vil inkludere i oppgaven er svarene jeg fikk angående sjangerfavoritter, et av de viktigste temaene i forhold til det å bekrefte eller avkreftede hypotesen min. Jeg har valgt å tilknytte tallene 1,2,3 og 4 til informantene for å strukturere analysen og bevare anonymiteten. Jeg åpnet gruppeintervjuet med å fortelle hvilket tema vi skulle prate om, altså musikalske preferanser og

grunner til det. Deretter forklarte jeg at «*det kan vårrå band, artist eller sjanger*» og oppsummerte innledningen med: «*bare prøv å forklar mæ ka slags musikksmak dåkk har*».

Jentene svarte omfattende på spørsmålet mitt og innad i denne gruppen står pop, rock (her: også «trønderrock»), funk og folkemusikk som de mest prefererte musikksgangrene. Jentene ga meg også noen spesifikke eksempler på hvilken type musikk de hører på: DDE, Rotlaus, Bruno Mars og Stevie Wonder. For jente nr.1 ble det litt vanskelig å svare like godt på dette spørsmålet og jeg merket at hun ble påvirket av det å sitte i et intervju med flere mennesker samtidig. Hun ble påvirket på den måten at hun kom på mere hun ville si mens de andre snakket. Hun endret litt mening utover intervjuet og flere og flere musikksgangrer ble lagt til i listen av musikalske preferanser: funk, rock (klassisk rock, progressiv rock, heavy metal), folkemusikk, klassisk musikk og «*skikkelig rar jazz*». For to av jentene (nr.2 og 3) var popsjangeren sterkt foretrukket, nr.2 forklarte at musikksmaken hennes er sterkt påvirket av tv-serier og nr.3 hørte mye på listepop, altså «*det som e aktuelt i dag og det som flæstan høre på*». Jente nr.1 kommenterte dette utsagnet og forklarte at den popmusikken hun hørte på er påvirket av hennes far og populærmusikken fra hans ungdomstid, hun forstår popmusikken slik: «*sia æ e kjent med ordet som pop er populærmusikk så tenke æ at det e populært meirsom*».

Påvirkning av foreldres musikksmak

At musikksmak kan være påvirket av foreldre og oppvekt er noe jeg hadde en forforståelse for og dette fikk jeg bekreftet av flere informanter. To av jentene (nr.1 og 4) fra gruppeintervjuet uttrykte at de er påvirket av foreldrene sine. Jente nr.4 fortalte at hun har vokst opp med en musikalsk familie der de aller fleste har spilt eller spiller et instrument. Samme jenta påpekte at hvis hun skal høre på popmusikk er det musikk som var populær i hennes barndom, for eksempel disneysanger. «*Vess æ ska hør på pop, så e det meir 2010/2000 pop. (...) Ja, æ høre ikke nå pop som e listepop nu, æ har ikke nå te overs for det nesten*». Grunnen til at hun ikke liker listepop er at det er en mindre komplisert sjanger der mange av låtene ligner mye på hverandre. Da jeg spurte henne om hvorfor hun går tilbake til 2000/2010 svarte hun: «*Artig. Det e minna om sommern og storsjøcup og ja, bare gode følelsa, gode assosiasjona*». Jente nr.1, som også mente at hun var påvirket av foreldrenes musikksmak, fortalte at grunnen er mye alenetid med foreldrene der de ofte hørte på musikk.

Liker eller ikke liker rockemusikk

Jente nr.4 uttrykte at hun ikke liker rockemusikk og grunnen til det handler om at denne sjangeren blir for voldsom og rotete. «*Æ får haupin (...) Det bli så my, altså det e stappa heile tia (...) det e høge lyda ganske jevnt over med nånn pausa og det kan vårrå skriking innji der og det e itj for mæ.*» Likevel fortalte hun at rockemusikken som faren hennes hørte på kan være morsomt å høre på, for eksempel

Bon Jovi og Jimi Hendrix. *«Det e jo god musikk. Det e bra komponert og det e flinke artista. Samtidig som at æ har voksi opp med det og det e kjent og det e artig fordi æ kan det og resten tå familien kan det, kan søng med så det bli artig på den måten»*. For at hun skal høre på selvvalgt musikk, må musikken være melodios. Jente nr.1 bryter inn og er uenig. Hun uttrykte at hun elsker musikk som blir som en «sørpe» der hun kan sitte å lure på *«ka e det her?»*, og det gjelder både rock og jazz for hennes del. Hun ser på Metallica som mild og liker musikk med masse lyder og skriking. Jente nr.2 forteller at hun kan høre på symfonisk metal, og ubevisst annen rockemusikk. Hun forklarte at hun ikke tenker over hvilken sjanger hun hører på, men etter å ha gått på musikklinja en stund har hun blitt mer bevisst på at hun faktisk hører på rockemusikk. Jente nr.3 fortalte at hun kan høre på både mild og litt heavy rock, men at det kommer an på humøret og bruksmåter av musikken. Den mer heavy rocken kan hun høre på for å ikke sovne når hun kjører bil alene, mens den mildere rocken kan hun høre på for å kose seg. Det å bruke musikken til noe spesifikt er det flere av jentene som sier seg enig i. Jente nr.4 forteller at hun kan høre på Sleeping At Last for å roe seg ned og at hun hører generelt på mye forskjellig men at det kommer an på humøret.

Jentenes synspunkt på oppgavens hypotese

Jeg spurte jentene hvilket synspunkt de hadde på hypotesen min om at det er flere gutter enn jenter som liker rockemusikk. Alle nikket og uttrykte enighet omkring oppgavens hypotese og to av jentene (nr.1 og 4) kom med kommentarer til hvorfor det kan være slik. Jente nr.4 hadde en teori om at guttene har en større kultur for å like og spille rockemusikk. Samtidig kunne det ha en sammenheng med at guttene har større mengde testosteron i kroppen og oppleves mer aggressiv, som kan bety at de har større behov for utløp som rockemusikken kan bidra med. Samme jenta trodde det har mest med miljø og kjønnsforskjeller å gjøre. En annen kommentar fra jente nr.1 påpeker at samfunnet ikke legger opp til at jenter skal like rock: *«Du ser jo det i barnefilmer og lignende. Hvis du ser på Barbie så e det jo null rock, ser du på Batman Lego så får du mer lignende»*. I tillegg fortalte jente nr.1 at hun har vært i vennegjenger med mest gutter der rock har vært en populær musikk sjanger, og de gangene hun var med jenter opplevde hun at rockemusikk ikke var like ettertraktet. Hun kommenterte til oppgavens hypotese: *«trur det tenkes og oppleves sånn hvertfall. Det starte tidliar tru æ»*.

Personlighet

Mitt siste spørsmål til jentene var: *«Som person, like dåkk å skill dåkk ut eller like dåkk å vårrå en del av mengden?»*. Svarene jeg fikk tyder på at ingen av jentene skiller seg ut med vilje, men jente nr.1 fortalte at hun gjør/har gjort det ubevisst bare ved å være seg selv. De tenker ikke så mye over hva

andre synes om dem og fokuserer mest på å være seg selv.

4.2.2 Analyse av dybdeintervju

Denne informanten snakket mye og ga mye informasjon som nødvendigvis ikke omhandlet det samme temaet som vi i utgangspunktet åpnet med, derfor ble det utfordrende for meg å strukturere analysen på lik måte som i forrige intervjuanalyse.

Jeg åpnet dybdeintervjuet på samme måte som gruppeintervjuet, ved å forklare at vi skulle snakke om musikalske preferanser og grunner til det. Informanten til dette intervjuet hadde mye å fortelle og er veldig åpen til musikk sjangrer generelt. Noen av musikk sjangrene hun ser på som favoritter er klassisk musikk, country, rock og heavy metal. «*Har jo alltid likt klassisk musikk, korpsmusikk og rock*». Hun fortalte at hun nå er i en periode der hun hører mye på disco, funk og rock fra 70-tallet. Videre påpekte hun at hvilken musikk hun velger å høre på kommer an på humøret og i hvilken periode i livet hun er i: «*På ungdomsskolen så va æ veldig glad i k-pop og utenlandsk musikk. Æ høre itj like my på det no, kan hør på det for å vårrå litt nostalgisk*». Hun utdypet videre om hennes tidligere perioder i livet og musikkpreferansene hun hadde i disse periodene. Fra 6.klassen var informanten det man kan kalle en emo og hørte på musikk av Pierce The Veil, Sleeping With Sirens, Linkin Park og My Chemical Romance. I tillegg hadde informanten vært i England over en lengre periode og i løpet av den perioden ble det hørt mye på Arctic Monkeys og Queens Of The Stoneage. Hun så også forskjeller mellom Norge og England med tanke på hvilket kjønn som hørte på hvilken musikk og hvordan personene viste frem at de likte forskjellige musikk sjangre. Hun observerte at personer som likte progrock og metal kledde seg på en spesifikk måte som tilsa at de likte denne typen musikk, og det samme med personer som likte indierock. Mens de elevene hun begynte på musikklinja med i Norge kledde seg ikke på en spesiell måte som tilsa noe om deres musikalske preferanser. I tillegg opplevde informanten at det var typisk for jentene i England å like popartister som Beyonce, Whitney Houston, Britney Spears og Lady Gaga. På samme måte opplevde hun at det var typisk for guttene å like rock og metal.

Informanten sa ganske tidlig i intervjuet at musikken hun hører på kommer an på hvilket humør hun er i. For eksempel, den samme dagen som intervjuet hadde informanten sangundervisning og valgte å høre på musikk som ga henne en «energiboost» i forkant av timen. Hun fortalte også at dagen før var hun litt trist og valgte derfor å høre på et album av The Everly Brothers.

Påvirkning av foreldrenes musikksmak og oppvekst

Uten å stille flere spørsmål kom vi inn på temaet foreldrenes musikksmak. Informanten fortalte at hun har arvet musikksmak fra foreldrene sine som vokste opp på 70- og 80-tallet. Hun hører en del på

disco, country, pop og rock fra denne tiden. Moren hennes er stor tilhenger av artister som Glenn Campbell, Dolly Parton, Patsy Cline og Jim Reeves, og det har påvirket informanten. Jenta forteller at hun har vokst opp i en musikalsk familie der alle har spilt eller spiller instrument, hovedsakelig blåseinstrument. Familien har en fortid i symfoniorkester og dermed har informanten vokst opp med mye klassisk musikk. Hun fortalte at hun har fått en del CD-er av faren og hun har alltid hørt mye på musikken som faren hennes har hørt på/hører på, for eksempel en del klassisk rock som Kiss, AC/DC, Queen, CC Top, Pink Floyd, og Bon Jovi. «*Har jo alltid vorti påvirka av foreldern min, for det e jo der man først bli utsatt for musikk da egentlig*».

Et stykke ut i intervjuet ramset jeg opp en liste med band for henne for å deretter spørre litt omkring denne typen rockemusikk. Listen med band jeg ramset opp var følgende: Led Zeppelin, Deep Purple, Jimi Hendrix, Guns 'N' Roses, Pink Floyd, AC/DC, Genesis og Rival Sons. Deretter uttrykte informanten at hun var fan av denne typen rockemusikk og fortalte at hun gjennom videospillet Guitar Hero har oppdaget mange av disse bandene.

Utviklingen av musikksmak

Jeg spurte jenta om hvordan hun synes musikksmaken hennes har endret seg gjennom livet så langt. Hun mener musikksmaken har endret seg mye og spesielt etter hun begynte på musikklinja med tanke på at hun ikke har vært noe særlig fan av moderne jazz, men undervisningen på musikklinja har bidratt til at hun nå hører mere på jazzmusikk. Hun hadde en oppfatning av at da kullet hennes begynte på musikklinja var det et større skille mellom jentene og guttene. Guttene likte progrock og den slags og etter hvert begynte informanten også å høre mere på denne rockemusikken. Guttene musikksmak har også utviklet seg med tanke på hvilken musikkundervisning klassen har hatt. Det virker som om alle har blitt veldig åpen og interessert i klassisk musikk etter de begynte på musikklinja. Da hun var ti år gammel og kjøpte CD-er med samlingen fra årets Eurovision, hoppet hun alltid over balladene og de sakte sangene fordi hun synes disse var kjedelige. Nå derimot synes hun disse sangene kan være fine å høre på. Hun påpekte at jo mere hun har blitt eksponert for musikk, jo mer har det utviklet seg.

I motsetning til informantene fra gruppeintervjuet har denne jenta vokst opp med en vennegjeng som har vært/er glad i musikk og de hørte på mye musikk sammen. Noen av de gikk gjennom «emoperioden» sammen, men etter hvert utviklet de egne musikksmaker. Nå kan de høre på musikk som de hørte på før for å være nostalgisk og mimre tilbake i tid. Informanten påpekte en av venninnene hennes hører mest på rockemusikk og den andre hører mest på rap.

Informantens synspunkt på oppgavens hypotese

Da jeg presenterte hypotesen min for henne kommenterte hun med en gang: «*Man bynnje jo med å liksom ta over foreldran sin musikksmak da, så det kan jo hennj at det e nå der*». Jeg ga informanten

muligheten til å utnytte stillheten i tilfelle hun ville si noe mer om temaet, men hun kom ikke med flere synspunkt.

Personlighet

Mitt siste spørsmål i intervjuet var «E du en person som like å skill dæ ut eller vil du helst vârrå en del av mengden?». I likhet med svarene jeg fikk fra gruppeintervjuet er også hun en person som ikke prøver å skille seg ut, likevel vet hun at hun har skilt seg ut i perioder der hun har vært «emo» eller jenta som likte k-pop. Hun forklarte at hun ikke tenker over om hun skiller seg ut eller ikke, men at hun er en person som likevel gjør det. Hun synes alle på musikklinja er individuelle og forskjellige.

Avslutningsvis spurte jeg om hun ville tilføye noe. Hennes avsluttende ord ble: «*Livet har bære utvikla sæ sånn, og no e æ sånn og like den type musikk og det kjæms jo te å utvikle sæ enda meir. Også har vi jo mang år framover der musiksmaken kjæms te å bli utvikla.*».

5. Drøfting og konklusjon

Etter å ha analysert intervjuene har jeg funnet ut at det er mange faktorer som er relevante for jentenes musikkpreferanser. Først oppsummerer jeg hovedfunnene mine i lys av den presenterte teorien. Deretter ser jeg på eventuelle sammenfallende resultater fra den kvantitative og den kvalitative forskningen, og drøfter dette videre i lys av teorien. Videre går jeg inn på positive og negative sider ved forskningsarbeidet jeg har gjennomført og endringer jeg ville gjort i oppgaven. Til slutt skal jeg svare på problemstillingen min med teorien og funnene i grunn.

5.1 Oppsummering av hovedfunnene i lys av teori

Data fra spørreundersøkelsen viser at guttene liker rockesjangeren mer enn jentene og at rockesjangeren er den mest foretrukne hos guttene. Dette viser også en rekke studier som har forsket på kjønnsforskjeller. Studiene viser at guttene har større preferanser for sjangrer som rock, blues, jazz, reggae og heavy metal. Studiene viser også at jentene har større preferanser for pop, country, religiøse sjangrer, reggae, listepop, jazz, klassisk musikk, folkemusikk, latin og vestlig musikk (Greasley & Lamont, 2016; Dobrota et al., 2015). Alle disse studiene tyder på at gutter har større preferanser og større sannsynlighet for å like rockesjangeren. Dette betyr ikke at jentene ikke liker rockesjangeren, bare at de liker den generelt mindre enn guttene. Senere studier kan fokusere på å finne ut menneskers rangering av musikk sjangrer, det kan vise seg at rock er en sjanger som skårer høyt på en rangering selv om popsjangeren, i mitt tilfelle, ligger hakket over. Denne tenkningen stemmer også overens med min egen forskning. Resultatene fra spørreundersøkelsen tyder på at jentene liker rockemusikk, men ikke i like stor grad som popmusikk. Rockesjangeren er den nest mest foretrukne hos jentene. 42.6% av jentene rangerte rockesjangeren til 7 (på en skala fra 1-7; 1=liker ikke, 4=nøytral, 7=liker veldig godt). Hos jentene er popsjangeren den mest foretrukne og halvparten av jentene i forhold til guttene svarte at rockesjangeren er deres favoritt. Disse resultatene kan sammenlignes med tidligere forskning på blant annet universitetsstudenter (Kafol et al., 2015) der funnene viser at studentene, uten å skille mellom kjønn, prefererer sjangrene pop og rock. I disse studiene er ikke kjønn påpekt og derfor kan det tyde på at jentene også foretrekker rockesjangeren.

Resultatene tyder på at hypotesen min stemmer, men likevel vises ikke store kontraster mellom guttene og jentenes rangering på rockesjangeren, og derfor samsvarer ikke resultatene med forventningene mine. Guttene liker rock bedre enn jentene, men rock skårer også høyt på jentenes rangering. Jeg hadde forventet et større skille mellom guttenes og jentenes preferanse for rockesjangeren.

I likhet med data fra spørreundersøkelsen viser data fra gruppeintervjuet at rock er en av de mest prefererte sjangrene hos denne gruppen jenter. Pop er også populært, men (faktisk) ikke i like stor grad

som rockemusikken. Dette hadde jeg ikke forventet ut ifra mine egne erfaringer og kunnskaper om feltet. Disse resultatene kan sammenlignes med resultatene som Schäfer og Sedlmeier fikk fra en undersøkelse gjort på ungdommer i 2009: I rangert orden var rock, alternative, klassisk, pop, rock'n'roll, jazz, punk, reggae, blues og ska de mest foretrukne sjangrene (Greasley & Lamont, 2016, s. 264). Forskjellen på rock og rock'n'roll er her ikke spesifisert. Ifølge Bergan (2021) er rock'n'roll et engelsk slanguttrykk med seksuelle konnotasjoner, men innehar den samme sjangerkarakteren som rock. Dette gjør det utfordrende å forstå resultatene det gjelder, selv om rockesjangeren ble rangert høyest og ikke utgjør noen trussel for mine drøftinger. I tillegg er ikke faktoren kjønn inkludert, derfor bør jeg som forsker ha et kritisk syn på denne undersøkelsen.

Funnene fra både gruppeintervjuet og dybdeintervjuet viser at tre av de fem jentene er påvirket av foreldrenes musikalske preferanser, både på grunn av musikalsk familie og på grunn av mye eksponering for musikk i oppveksten. Teorier som inkluderer Zajoncs hypotese om eksponeringseffekten blir presentert tidligere i oppgaven og kan forklare deler av funnene mine som omhandler eksponering av musikk. Jeg holder med hypotesen som sier at jo mer man er eksponert for noe, jo bedre blir det likt, og kan i sammenheng med mine resultater forstås som en av grunnene til at jentene er musikkinteresserte. Det kan også bety at det er større sjanse for at jentene liker rockemusikk senere i livet hvis de har blitt mye eksponert for sjangeren tidligere i livet. Likevel er jeg litt kritisk til Zajoncs hypotese, som også kan vise seg å slå andre veien. Personlig erfarer jeg at jeg mister preferanse for enkelte sjangrer eller låter hvis jeg hører for mye på dem. Dette er også sammenlignbart med mat, spiser man mye av noe i en periode kan man fort bli lei. Hvis man ser på musikkinteresse generelt, tror jeg Zajoncs eksponeringshypotese fra 1968 står sterkt.

Når det gjelder oppvekst og påvirkning av foreldres musikalske preferanser finner jeg sammenfallende resultater mellom mine funn og tidligere forskning. De fleste av informantene mine har sammenlignbare meninger med en rekke andre studiers funn (Schäfer & Sedlmeier, Temmerman i Kafol et al., 2015) som tilsier at de tidlige eksponeringene et barn har for musikk og foreldrenes rolle har mye å si for interessen og utviklingen av barnets musikalske aktiviteter og ferdigheter.

Det kom fram både i gruppeintervjuet og dybdeintervjuet at tv-serier og videospill har påvirkningskraft på preferansene. Greasleys (2008) funn viser at barn blir sterkt påvirket av andre i barndommen, og hører på musikken som er i nærheten i stedet for å ta et bevisst valg selv, kan kobles sammen med påvirkningen videospill, tv-serier, barnefilmer o.l har på musikalske preferanser. Jeg ser en sammenheng som går ut på at barn i dag har tilgang på mye underholdning som innebærer en del eksponering for musikk. Jeg tror barn har fokuset sitt rettet mot videospillet eller filmen og ubevisst utvikler musikalske preferanser som følge av slik diskret eksponering.

Funnene mine tyder på at det er en rekke andre faktorer som viser seg å spille inn når det gjelder musikalske preferanser: humør, formål og stemningsregulering er noen eksempler. Dette samsvarer med resultater presentert i teorikapittelet som tyder på at flere elementer som for eksempel alder, personlighet, kognisjon, verdier, testosteronnivå, formål, kulturelle og sosiale sammenhenger påvirker musikalske preferanser (Fricke et al., 2019; Greasley & Lamont, 2016). Jeg oppfatter at det finnes svært mange faktorer som spiller inn på preferansene. I tillegg kan resultatene mine sees opp imot Rentfrows (2012, s. 405) funn som viser at de vanligste grunnene til at ungdommer og studenter hører på musikk er for å få tiden til å gå, regulere følelser, knytte seg til jevnaldrende, skape en atmosfære, konsentrere seg, øke fysiologisk opphisselse og skildre et bilde til andre. Faktoren stemningsregulering som kommer frem gjennom forskningen min kan sammenlignes med resultater fra forskning gjennomført av Rentfrow et al., (2011, 2012) og Rentfrow og Gosling (2003): psykologiske egenskaper blir brukt til å beskrive sanger, for eksempel avslappende, romantisk, trist, dyp, glad, kompleks og intelligent. Flere av informantene mine påpekte at de brukte musikk på for eksempel en avslappende måte eller opphissende måte («energiboost»). Koelsch et al. (2003) kan forsterke dette med sine funn fra forskning på kjønnsforskjeller, der de fant ut at jentene er mer opptatt av det følelsesmessige i musikken de hører, og bruker i større grad enn guttene de følelsesmessige og stemningsrelaterte elementene til å forme sin preferanse.

Informantene fra gruppeintervjuet uttrykte enighet i oppgavens hypotese og innehar flere teorier og tanker om hvorfor: miljø, oppvekst, kjønnsforskjeller, påvirkning av barnefilmer og lignende (der samfunnet ikke legger opp til at jentene skal like rock), det at gutter har større kultur for å like og spille rockemusikk, og til slutt at gutter har større mengde testosteron og oppleves mer aggressiv som igjen kan bety at de har større behov for utløp som rockemusikken kan bidra med. I likhet med informantenes teori, hevder også Fricke et al. (2019) at testosteronnivå er et element som påvirker musikalske preferanser. Det at kjønn er noe informantene selv trekker frem som påvirkningsfaktor på hypotesens utsagn tyder på at det er en meningstrend blant ungdommer. Dette kan diskuteres i tråd med Greens poeng om at de historiske forskjellene mellom kvinner og menn i musikkbransjen har påvirkningskraft på nåtidens holdninger til vokalundervisning og noe instrumentundervisning for gutter (Green, 2009, s. 25). Holdninger som kan bidra til at flere jenter velger å få vokalundervisning enn gutter og færre jenter velger å få gitarundervisning enn gutter. Ettersom noen instrumenter kan assosieres sterkere til rockesjangeren enn andre instrumenter, kan det føre til at færre jenter kommer til å like rockemusikk. Kjønnsholdningene i musikkbransjen er fortsatt betydelige og dette kan føre til at normene for musikkundervisning fortsatt blir dominerende.

En av informantene liker ikke rockemusikk fordi hun synes sjangeren er rotete og voldsom med høye lyder og skriking, og det passer ikke inn i informantens subjektive preferanse. Denne oppfatningen blir også presentert tidligere i oppgavens teoridel. Bonneville-Roussy et al. (i Greasley & Lamont, 2016, s.

268) hevder at intense sjangrer (rock og heavy metal) blir preferert høyere hos ungdommer enn voksne og grunnen til det hevdes å handle om utvikling av identitet hos ungdommene og hørselsnedgang hos voksne som innebærer redusert toleranse for høye og forvrengte lyder. Informanten min går på VG3 og har likevel redusert toleranse for rockesjangerens høylytte og karakteristiske lydbilde. Jeg mener Bonneville-Roussy et al. her presenterer en logisk hypotese der resultatene for meg er som forventet, derfor tror jeg fortsatt at de fleste ungdommer prefererer rock og heavy metal høyere enn voksne og at informant min er en av mindretallet som uttrykker det motsatte. Denne informanten kan likevel høre på rockemusikk som faren hørte/hører på. Dette kan ut ifra hvilke eksempler informanten kom med, tolkes som at hun har en forståelse for at rock er en omfattende sjanger som innehar mange forskjellige uttrykk.

Data fra dybdeintervjuet viser at rock er en like preferert sjanger som klassisk og korpsmusikk. Resultatet som viser at rock er en preferert musikk sjanger kan forklares ved å fortsette diskusjonen jeg har innledningsvis i dette kapittelet. Det er tydelig at rockesjangeren også er fortrukket blant jenter, men sjangeren når ikke toppen like tydelig hos jentene slik som den oftere gjør hos guttene. I tillegg vil jeg påpeke at mange musikkelever, som fortsatt utformer sine musikalske preferanser, er en gruppe som etter mine observasjoner utforsker mange forskjellige sjangrer og hører mye på forskjellig musikk for å videreutvikle og finne ut hvilken musikksmak de har. Informanten fra dybdeintervjuet er en slik person, veldig åpen til musikk og uttrykte også tanker om hvilke elementer som påvirker hennes preferanser: hvilken periode i livet man er i og hun påpeker også hvor mye hun har blitt påvirket av musikalske foreldre. Den sistnevnte faktoren stemmer overens med funnene fra gruppeintervjuet og resultater fra forskning gjort av Schäfer & Sedlmeier og Temmerman (i Kafol et al., 2015), som nevnt tidligere i dette kapittelet, mens den førstnevnte faktoren blir presentert første gang i dybdeintervjuet. Hvilken periode i livet man er i, kan i sammenheng med Greasleys (2008) funn, påvirke preferanser. Greasley hevder at den tidlige perioden av voksenlivet er en kritisk periode der resultat av endringer i livssituasjoner, som for eksempel å starte på videregående, høyskole eller universitet, betydelig øker preferansebredden. Det å starte på musikklinja tror jeg også påvirker preferansene i stor grad. Dette er en ny periode i livet der elevene blir eksponert for mye musikk gjennom undervisningen og medelever. Jenta fra dybdeintervjuet påpekte at preferansene har utviklet seg mye gjennom livet, og spesielt etter hun begynte på musikklinja, hun har blitt mye mere åpen til musikk generelt. Hun oppfatter at dette gjelder for de aller fleste i klassen hennes og mener at skillet hun oppfattet som stort mellom guttenes og jentenes musikalske preferanser i starten av videregående løpet, nå er mye mindre.

Informasjon om forskjeller fra England til Norge dukket opp, der faktoren stereotypi er sentral i forbindelse med informantens opplevelse av musikkpreferansesituasjonen i England (i form av klesstil og personlig uttrykkelse). Denne observasjonen kan forstås bedre i lys av Greasley og Lamonts funn (2016, s. 268) som tyder på at informasjonen man kan innhente om et menneske gjennom de

musikalske preferansene, kan bli forsterket av de tilhørende stereotypiene. I Norge ser hun derimot ikke slike stereotypiske tendensene. Ifølge informanten prefererer jentene i England pop, og guttene prefererer rock og metal. Dette stemmer overens med tidligere funn tilknyttet denne oppgaven og tidligere forskning som viser at jentene har større preferanser for eksempelvis pop, og guttene har større preferanser for eksempelvis rock. Jeg vil igjen påpeke at dette ikke betyr at jentene ikke liker rock, men preferansene for rockesjangeren er lavere enn for eksempel for popsjangeren. Informanten uttrykte teorien sin om hvordan musikalske preferanser blir til, og hennes teori bygger mest på påvirkning av foreldre, med tanke på at det er i familiesituasjon de fleste blir eksponert for musikk først. Informanten uttrykker det samme som Schäfer og Sedlmeier (i Kafol et al., 2015) og Kafol et al. (2015), altså at eksponeringen barn har for musikk og foreldrenes rolle i dette har påvirkningskraft på den musikalske utviklingen og interessen. Hun påpekte at jo mer hun har blitt utsatt for musikk, jo mer har det utviklet seg.

Mange av mine funn samsvarer med tidligere forskings funn på feltet og mine forventninger. Noen avvik finnes, men generelt er resultatene som forventet. Disse avvikene har jeg drøftet og luftet mine tanker omkring. Mine tanker omkring feltet og eksisterende teori på feltet innebærer en videre undring om hvilke faktorer som spiller størst rolle når det gjelder utviklingen av musikalske preferanser. Er det noen faktorer forskning ikke har tatt hensyn til? Finnes det egentlig et fasitsvar på hva som er med og bestemmer hvilken musikk hver enkelt av oss hører på?

5.2 Metodologisk drøfting

I dette underkapittelet skal jeg drøfte rundt mine metodologiske valg i forbindelse med denne oppgaven. Hvis jeg skulle skrive den på nytt ville jeg gjort noen endringer ut ifra hvilke konsekvenser jeg tror kan følge av mine framgangsmåter.

I kapittel 2 forklarte jeg at noen av kildene jeg har brukt er eldre enn 10-15 år, som betyr at et av mine forutbestemte inkluderings- og ekskluderingskriterium ble brutt. Jeg vurderte som sakt disse kildene nøye før jeg bestemte meg for å inkludere de i oppgaven, og endte opp med å bruke de på grunn av deres relevanse for oppgaven. Noen konsekvenser av dette kan være at informasjonen er utdatert og innehar delvis feil informasjon eller mangler viktige oppdateringer på feltet som nyere forskning har avdekket.

Tidligere i oppgaven har jeg inkludert Postholms poeng om konsekvenser av gruppeintervju som tilsier at det kan bidra til diskusjon og flere svar (2010, s. 72). Dette viste seg å stemme overens med gruppeintervjuet jeg gjennomførte. Jente nr.1 i gruppeintervjuet ble tydelig påvirket av de andre intervjudeltakerne og kom opp med flere svar på det samme spørsmålet flere ganger. Dette fikk meg til å tvile litt på hennes troverdighet. I tillegg begynte jentene å diskutere litt ut i intervjuet, men ingen

relevant informasjon kom ut av diskusjonen. Det er positive og negative sider ved både dybdeintervju og gruppeintervju, og ved at jeg valgte å gjennomføre begge variantene mener jeg at jeg ikke har utelukket noen muligheter. I møte med menneskene jeg skulle intervju kunne jeg som forsker påvirket svarene på den måten at informantene fikk et ansikt å forholde seg til, en person som de fikk forskjellige inntrykk av som reflekterte svarene de ga, selv om jeg prøvde å være så nøytral som mulig. Resultatene fra den kvalitative forskningen kan også være påvirket av hvilke fem jenter jeg fikk intervjuet, det er ikke sikkert fem andre jenter ville gitt samme svar. Resultatene fra spørreundersøkelsen er sannsynligvis ikke i veldig stor grad påvirket av meg som forsker fordi elevene bare svarte på tre spørsmål på en skjerm og teksten i undersøkelsen var formulert til å være nøytral og anonym for at det ikke skulle ha noen påvirkningskraft på elevene.

Som tidligere nevnt i oppgaven, valgte jeg ikke å uttrykke noen form for avgrensning til rockesjangeren i spørreundersøkelsen jeg gjennomførte. Dette gjorde jeg fordi fokuset mitt var den kvalitative forskningsmetoden. Den kvantitative delen av forskningen skulle fungere som en inngang til empiridelen av oppgaven og jeg ville vise til statistikk i tillegg til kvalitativ informasjon. Jeg tror det hadde blitt en for omfattende datainnsamlingsprosess om den kvalitative og kvantitative fikk like mye fokus. Konsekvensen av dette mener jeg kan være at spørreundersøkelsen kan vise data som ikke er troverdig eller relevant nok for en konklusjon av hypotesen, samtidig burde begrepet sjangerforståelse hatt en sammenheng med forskningen for å undersøke om forskeren og informantene har tilnærmet samme utgangspunkt.

For at jeg kunne kalle informantutvalget mitt representativt i forhold til antall VG3-elever på musikklinja i hele Norge måtte jeg funnet riktig statistikk for å sammenligne. Dette viste seg å bli vanskelig ettersom SSB ikke hadde den riktige statistikken for meg. Det vil si at utvalget mitt kan ikke sies å være representativt i forhold til hele Norge. Likevel var responsraten høy og undersøkelsen har ifølge mine meninger troverdighet med tanke på at tallene representerer et helt fylke.

5.3 Konklusjon av problemstilling

Resultatene fra forskningen min tyder på at problemstillingen min stemmer til en viss grad. Det er noen viktige faktorer som påvirker musikalske preferanser som ikke er inkludert i problemstillingen min og derfor er det lettere for meg å svare «Ja, kjønnet har innflytelse på VG3-elevers musikalske preferanser», selv om man ikke kan utelukke at en bakenforliggende faktor som kan påvirke denne tilsynelatende effekten eller at dette bare er gyldig i et geografisk snevert område. Svaret på problemstillingen er basert på at dataen jeg har samlet inn bekrefter den og fordi informantene uttrykte enighet i hypotesen. Det skal sies at tidligere forskning og oppgavens funn tyder på at det er i tillegg til

kjønn, mange faktorer som spiller inn i mennesker musikalske preferanser. Kjønn er en av mange faktorer.

Jeg ser at oppgavens kvantitative forskning bekrefter hypotesen min, mens den kvalitative ikke gjør det i like stor grad. Jeg mener det kan ha en sammenheng med at den kvalitative forskningen gikk mer i dybden og innhentet data av dypere mening, mens den kvantitative forskningen besto av bare tre spørsmål og var ikke like omfattende som den kvalitative.

For meg personlig skapte forskningens resultater flere spørsmål enn jeg i utgangspunktet hadde. De førte til at jeg vil fortsette å forske på temaet fordi jeg har avdekket at det finnes mange flere faktorer å ta hensyn til når det skal forskes på musikalske preferanser. I tillegg ønsker feministen i meg å endre statistikken og mannsdominansen i rocken. Jeg er etter denne prosessen mer kritisk til resultater av undersøkelser gjort på feltet, på den måten at jeg ikke stoler blindt på funn som f.eks. tilsier at ungdommer i Norge ikke liker rock, før jeg får svar på kritiske spørsmål som hvordan er undersøkelsen gjennomført, hvilke interesser ungdommene som ble spurt har, i hvilken kontekst ungdommene ble spurt, og spørsmålsformuleringene og lignende.

5.4 Veien videre

Ut ifra mine funn som antyder at jenter også liker rockesjangeren, men i mindre grad enn guttene gjør, foreslår jeg at nye studier bør fokusere på å finne ut menneskers rangering av musikkjangrer i stedet for å undersøke hvilken musikkjanger som er favoritten. Det kan føre til at meningstrenden om at gutter liker rock og jenter liker pop endres, nettopp på grunn av slike resultater som jeg har fått som tilsier at det ikke er så store forskjeller på gutter og jenter som man kanskje tror. I likhet med mine resultater kan det vise seg at rock er en sjanger som skårer høyt på en rangering selv om for eksempel popsjangeren ligger hakket over. Videre forskning bør også intervjuer både jenter og gutter for å sammenligne hvordan kjønnene tenker rundt sjangre. I tillegg vil jeg påpeke at det finnes mange faktorer som er med på å påvirke musikalske preferanser og oppfordrer videre studier til å ta hensyn til disse hvis målet er å finne ut hvorfor mennesker har de musikalske preferansene de har. Faktorer jeg tidligere har undervurdert og oppfatter som viktige nå er oppvekst (påvirkning av foreldre, vennekretser, hvilken periode i livet man er i, tv-serier o.l.) og formål (humør, stemningsregulerende). I tillegg er jeg nysgjerrig på hvordan samfunnsnormene påvirker preferansene, «forventes» det at en type gruppe mennesker skal høre mer av en type musikk enn en annen? Det er et spørsmål jeg håper inspirerer til videre forskning.

Hvordan påvirker denne forskningen et utdanningsløp i musikk? Det viser seg at både jenter og gutter liker rock, og rock er ikke like mannsdominerende som det har vært, og dette må lærere ha større forståelse for. Lærere overalt bør være en bidragsyter med tanke på å jevne ut statistikken og

oppmuntre kvinner til å utøve rock hvis det er det de ønsker. Jeg håper forskningen min bidrar til at flere kvinner utdanner seg innenfor rytmisk musikk og utfordrer mennenes dominerende posisjon i bransjen.

Personlig betydning og avslutning

Temaet kvinner i rock er noe jeg brenner for og selv om jeg har vært i denne masterskrivingsprosessen lenge og føler meg ferdig for en god stund, ser jeg ganske lyst på å en dag kunne skrive en doktoravhandling som omhandler rock og kvinner. Undringen som jeg presenterte innledningsvis har som sagt hjemsøkt meg over en lang tid og ved å lese eksisterende litteratur har jeg fått et enda mer provoserende blikk på feltet. Jeg håper og tror at denne erfaringen med oppgaven bidrar til at jeg som musikkpedagog kan påvirke elevene til å være seg selv, preferere musikken de liker, endre den store kontrasten som finnes i rockebansjen osv. I løpet av denne prosessen har jeg lært utrolig mye. Først og fremst om feltet og akademisk skriving, men også viktigheten med ny forskning og hva forskning kan bidra til. «Feilene» i oppgaven min kan bidra til at flere vil forske på temaet og gjøre det bedre, som igjen har påvirkningskraft på de neste bachelor- eller masterstudentene. Til slutt vil jeg uttrykke hvor mye jeg har lært om meg selv i løpet av denne prosessen. Jeg har drøftet over hvorfor jeg liker rock, hvordan jeg er som person og hvordan jeg kan bruke erfaringene mine fra denne oppgaven til å påvirke andre mennesker. Kommer vi langt nok i forskning på dette feltet kan det hende vi klarer å utjevne den store kontrasten i rockebansjen og kvinners musikalske preferanser.

Litteraturliste

Bergan, J., V. (2021, 1. februar) rock'n'roll. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/rock'n'roll>

Bokmålsordboka, *syngedame*. Språkrådet og Universitetet i Bergen. Hentet 14. november 2021 fra <http://ordbok.uib.no>

Dobrota, S., Reić Ercegovac, I. R. & Habe, K. (2019). Gender Differences in Musical Taste: The Mediating Role of Functions of Music. *Društvena Istraživanja*, 28(4), 567–586. <https://doi.org/10.5559/di.28.4.01>

Engvik, H & Føllesdal, H. (2005). *The Big Five Inventory på norsk*. Hentet 4. mars 2021 fra <https://psykologtidsskriftet.no/oppsummert/2005/02/big-five-inventory-pa-norsk>

Fahsing, F. (2018, 29.november). *Kvinnens manglende deltakelse i norsk populærmusikk*. Ballade.no <https://www.ballade.no/populaermusikk/kvinnens-manglende-deltakelse-i-norsk-populaermusikk/>

Fricke, K. R., Greenberg, D. M., Rentfrow, P. J. & Herzberg, P. Y. (2019). Measuring musical preferences from listening behaviour: Data from one million people and 200.000 songs. *Psychology of Music*, 49(3), 371-381. <https://doi.org/10.1177/0305735619868280>

Greasley, A. & Lamont, A. (2016). Musical Preferences. I S. Hallam I. Cross & M. Thaut (Red.) *The Oxford handbook of music psychology* (2. utg., s. 263-281). Oxford University Press.

Green, L. (1997). *Music, Gender, Education*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511585456>

Grossberg, L. (1984). Another Boring Day in Paradise : Rock and Roll and the Empowerment of Everyday Life. *Popular Music*. 4, 225-258. <http://www.jstor.org/stable/853365>

Hargreaves, D. J. (2015). How and why do musical preferences change in childhood and adolescence?. I G. E. McPherson (Red.), *The Child as Musician: A handbook of musical development* (2.utg., s.303-322). Oxford University Press.

Holand, A. (2018). Oversiktsstudier og spørreskjema. I M. Krogtoft & J. Sjøvoll (red.), *Masteroppgaven i lærerutdanninga* (s. 93–115). Cappelen Damm Akademisk.

Kafol, B. S., Denac, O. & Žnidaršič, J. (2016). Interest of Slovene Students in Listening to Various Musical Genres. *Muzikološki Zbornik*, 52(1), 189–205. <https://doi.org/10.4312/mz.52.1.189-205>

Källén, C. B (2012). Utsikt från en minoritetsposition. I C. Olofsson (Red.), *Musik och genus, röster om normer, hierarkier och förändring* (s. 26-39). Göteborgs universitet.

Kennair, Leif E. O. (2020, 15. november). Femfaktormodellen. I *Store norske leksikon*. Hentet 23. juni 2021 fra <https://snl.no/femfaktormodellen>

Krumsvik, R. J., Røkenes, F. M. (2016). Litteraturreview i phd-avhandlingen. I R. J. Krumsvik (Red.), *En doktorgradsutdanning i endring: Et fokus på den artikkelbaserte ph.d.-avhandlingen* (s.51-91). Fagbokforlaget.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2018). *Det kvalitative forskningsintervju* (utg.3). Gyldendal Akademisk.

Lorentzen, A. H. (2000). *Kjønnnet eller frikjønnet?: Rock som diskursiv praksis* [Masteroppgave, Universitetet i Bergen]. Bora.uib.no. https://bora.uib.no/bora-xmloi/bitstream/handle/1956/12858/Kj%c3%b8nnet%20eller%20frikj%c3%b8nnet_%20Rock%20so m%20diskursiv%20praksis.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lorentzen, A. H. (2009). Fra «syngedame» til produsent: Performativitet og musikalsk forfatterskap i det personlige prosjektstudioet [Doktorgradsavhandling, Universitetet i Oslo]. Usn.no. <https://openarchive.usn.no/usn-xmloi/bitstream/handle/11250/2437870/Thesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Lykke, N. (2009). *Genusforskning – En guide til feministisk teori, metodologi och skrift*. Liber

Malt, Ulrik (2019, 17. desember). Kroppsspråk. I *Store norske leksikon*. Hentet 11. mars 2021 fra <https://snl.no/kroppsspr%C3%A5k>

Miksza, P. & Elpus, K. (2018). *Design and Analysis for quantitative research in music education*. Oxford University Press.

- Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier* (utg.2). Universitetsforlaget.
- Postholm, M. B. & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanning*. Cappelen Damm Akademisk.
- Reddy, V., & Butler, J. (2004). Troubling Genders, Subverting Identities: Interview with Judith Butler. Agenda. http://www2.kobe-u.ac.jp/~alexroni/IPDreadings%202017/IPD%202017_3/interview%20with%20Judith%20Butler.pdf
- Rentfrow, P. J., Goldberg, L. R., & Levitin, D. J. (2011). *The structure of musical preferences: A five-factor model*. Journal of Personality and Social Psychology, 100(6), 1139-1157. <https://content.apa.org/doi/10.1037/a0022406>
- Rentfrow, P. J. (2012). The Role of Music in Everyday Life: Current Directions in the Social Psychology of Music. *Social and Personality Psychology Compass*, 6(5), 402–416. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2012.00434.x>
- Ruud, E. (2021, 18. januar). Rock. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/rock>
- Stavrum, H. (2008). Kjønnede relasjoner innenfor rytmisk musikk. I A. Kvalbein & A. H. Lorentzen (Red.), *Musikk og kjønn – i utakt?* (s. 59-76). Fagbokforlaget.
- Whiteley, S. (1992). *The Space Between the Notes : Rock and the Counter-Culture*. Taylor & Francis Group.
- Williamon, A., Ginsborg, J., Perkins, R. & Waddell, G. (2021). *Performing Music Research*. Oxford University Press.

Vedlegg 1

7.1.2021

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Musikalske preferanser hos musikk elever på VG3, med fokus på sjangeren rock

Referansenummer

984940

Registrert

04.01.2021 av Maren Lindsetmo Kvam - maren.l.kvam@student.nord.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Nord Universitet / Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag / Kunst- og kulturfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Jens Knigge, jens.knigge@nord.no, tlf: 98827831

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Maren Lindsetmo Kvam, marenlk@hotmail.com, tlf: 48249257

Prosjektperiode

04.01.2021 - 30.06.2021

Status

07.01.2021 - Vurdert

Vurdering (1)

07.01.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 07.01.2020, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder). Det gjøres ved å trykke på "Del prosjekt" i meldeskjemaet.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/5fad1419-8ffd-4362-8792-8d3297337169>

1/3

Vedlegg 2

Forskningsgjennomgang

Musical Preferences	Young Adults	Music genre rock	Gender
AND	AND	AND	AND
«musical preference*» OR «music taste» OR «musical taste» OR musikksmak OR «music liking»	«young adult*» OR teenager* OR ungdom OR tenåring OR skoleelever OR student* OR adolescent	«music genre rock» OR «rock music»	Gender OR sex OR «gender differences»

Søk i databasen ORIA

Database	Endring i søket	Søkestreng	Resultater	Utvalgte artikler	Kommentar
Søk 1		«musical preferences» AND «young adults» AND «music genre rock» OR «rock music» AND gender OR «gender differences»	73		
Søk 2	+ «musical preference*», «music taste», «musical taste», musikksmakk, «young adult*», teenager*, ungdom, tenåring, skoleelever, student*, adolescent*, sex	«musical preference*» OR «music taste» OR «musical taste» OR musikksmak AND «young adult*» OR teenager* OR ungdom OR tenåring OR skoleelever OR student* OR adolescent* AND "music genre rock" OR "rock music" AND gender OR sex OR "gender differences"	3142		
Søk 3	<u>Filter:</u> Fagfelleverderte tidsskrifter	Samme som søk 2	1160		
Søk 4	<u>Filter:</u> Årstall: 2010-2020	Samme som søk 3	506		
Søk 5	<u>Filter:</u> Fagfelleverderte tidsskrifter	«musical preference*» OR	387		

	te tidsskrifter, Årstall: 2010-2020 - «sex»	«music taste» OR «musical taste» OR musikksmak AND «young adult*» OR teenager* OR ungdom OR tenåring OR skoleelever OR student* OR adolescent* AND "music genre rock" OR "rock music" AND gender OR "gender differences"			
Søk 6	<u>Filter:</u> Fagfellevurder te tidsskrifter, Årstall: 2015-2020 - «musical taste», skoleelever	«musical preference*» OR «music taste» OR musikksmak AND «young adult*» OR teenager* OR ungdom OR tenåring OR student* OR adolescent* AND "music genre rock" OR "rock music" AND gender OR "gender differences"	194	8	

Søk i database Eric

Database	Endring i søket	Søkestreng	Resultater	Utvalgte artikler	Kommentar
Søk 1		«music preference*» OR «musical preference*» AND «young adults» OR adolescent*	38		
Søk 2	+ «young people», «young person*»	Samme som søk 1	37		
Søk 3	+ «music liking», «music appreciation»	Samme som søk 2	60		
Søk 4	+ adolescent*	Samme som søk 3	71		

Søk 5	+ youth	Samme som søk 4	92		
Søk 6	Filter: Årstall: 2000-2018	Samme som søk 5	35	4	Databasen Eric ga ikke så mange treff, samtidig bør jeg bruke litteratur som er av nyere forskning ettersom feltet musikalske preferanser er i takt med samfunnet, derfor valgte jeg å bruke filter for årstall.

Søk i database Scopus

Database	Endring i søket	Søkestreng	Resultater	Utvalgte artikler	Kommentar
Søk 1		«music preference*» AND «young adults»	46		
Søk 2	+ «musical preference*», «music liking», «music appreciation», «musical appreciation», adolescent*	«music preference*» OR «musical preference*» OR «music liking» OR «music appreciation» OR «musical appreciation» AND «young adults» OR adolescent*	165		
Søk 3	+ teenager	Samme som søk 2	172		
Søk 4	+ «young people», «young person*»	Samme som søk 3	194	10	

Vedlegg 3

Spørreskjema masteroppgave 2021

1. Hvilket kjønn er du?

- Kvinne
- Mann
- Annet
- Ønsker ikke å svare

2. Hvilken musikkjanger er din favoritt?

- Alternative Music
- Blues
- Classical Music
- Country Music
- Dance Music
- Easy Listening
- Electronic Music
- European Music (Folk/Pop)
- Hip Hop/Rap
- Indie Pop
- Inspirational (incl. Gospel)
- Asian Pop (J-Pop, K-pop)
- Jazz
- Latin Music
- New Age
- Opera
- Pop (Popular music)
- R&B/Soul
- Reggae
- Rock
- Singer/Songwriter (incl. Folk)
- World Music/Beats

3. Ranger på denne skalaen hvor godt du liker musikkjangerne som er oppført under

	1	2	3	4	5	6	7	ukjent
Alternative Music								
Blues								
Classical Music								
Country Music								
Dance Music								

Easy Listening								
Electronic Music								
European Music (Folk/Pop)								
Hip Hop/ Rap								
Indie Pop								
Inspirational (incl. Gospel)								
Asian Pop (J-Pop, K-Pop)								
Jazz								
Latin Music								
New Age								
Opera								
Pop (Popular music)								
R&B / Soul								
Reggae								
Rock								
Singer / Songwriter (incl. Folk)								
World Music / Beats								